

ÀSÀ: Jíjọba

tribes/politics	Yàtò sí àwọn èyà mìíràn ní ìhà ìwò oòrùn Afrika, ètò isèlú
control/one only/each	ilè Yorùbá kì í se lábé àkoso ọba kan soṣo. Èyà Yorùbá kòòkan
to control	ni ó ní ọba tirè. Ọba kan kò lè se àkoso ọba kejì. Ọba kòòkan ni
with force	ó ní agbára láti se àkoso ilú tirè. Bí ọba kan bá ní agbára jú ọba
as much as him	mìíràn, ọba alágbará yíí lè gba ilù kan tàbí ilú mìíràn tí ó ba fé pèlú
important decision	ipá lówó ọba kejì tí kò ní agbára tó o.
unless/the ruling king	Ọba ilú kòòkan gbódò mo nípa gbogbo ipinnu pàtakì tí

kingmakers/decide at last
to coronate a king

àwọn èníyàn bá se nípa ilú. A kò lè yan ọba mìíràn àfí tí ọba tí
ó wà lórí oyè bá kú.

Léhin ikú ọba kan, gbogbo àwọn ebí ọba yóò yan eni tí wón
bá fé fún àwọn afobaje. Àwọn afobaje ni wón máa pinnu níkéhìn
láti fi èníyàn yíí je ọba tàbí kí wón má fi je ọba. Gbogbo ọba ilè
Yorùbá ni ó ní orúkọ oyè tí ó yàtò sí orúkọ ọba mìíràn. Orúkọ oyè
yíí ní àwọn Yorùbá máa ní lo fún ọba. Fún àpere, orúkọ oyè fún
ọba Abéòkúta ni Aláké. Orúkọ oyè fún ọba Ìjèbú Rémo ni Àkárìgbò.

ISÉ SÍSE 7

Àkolé (*titles*). Sọ orúkọ tí a ní pe àwọn ọba ilú tí a kò sí isálè yíí gége bí àpere.

ÀPEERE: Ifé/Òni

- Òni ni àkolé fún ọba ilú Ifè.

1. Ilá/Òràngún	7. Ìjèbú-Ode/Awùjalé
2. Òyó/Aláàfin	8. Adó-Èkítì/Èwí
3. Ibàdàn/Olúbàdàn	9. Ondó/Òsemàwé
4. Abéòkúta/Aláké	10. Rémo/Àkárìgbò
5. Òsogbo/Àtáòja	11. Ìjèṣà/Owá
6. Àkúré/Déji	12. Makun-Rémo/Ewùsì

ISÉ SÍSE 8

Àwọn Olórí ilú. Kí ni orúkọ àwọn olórí ilú wónyí.

ÀPEERE: Ilú Améríkà

- *----- ni olórí ilú Améríkà.

*Fi orúkọ olórí ilú Améríkà sí àlàfo (gap) tí ó wà lókè yíí.

1. Ìlú Nàijírìyà
2. Ìlú Faransé
3. Ìlú Jámáànì
4. Ìlú Britain
5. Ìlú Kényà
6. Ìlú Kúbà
7. Ìlú Rósíá
8. Ìlú Jepáànì
9. Ìlú Togo
10. Ìlú Benin
11. Ìlú Kánádà

ISÉ SÍSÉ 9

Ó kàn é. Sọ orúkọ gómìnà kan ní ìlú Améríkà kí o sì sọ **nìkan kan** (*something*) nípa gómìnà yíí.

ÀPEERE: Ògbéni _____ ni Gómìnà Ìpílè Wisconsin. Wón jé ènìyàn rere. Wón féràn láti ran àwọn akúsèé lówó.

ISÉ SÍSÉ 10

Jíogíráfi. Níbo ni àwọn ìlú yíí wa?

ÀPEERE: Ìbàdàn
Ìbàdàn wà ní ìhà iwò oòrùn Nàijírìyà.

1. Houston	6. Minneapolis	11. New Haven
2. Madison	7. Kansas City	12. Ithaca
3. Èkó	8. Ifè	13. Kenya
4. Los Angeles	9. Paris	14. Tanzania
5. New York	10. Tokyo	15. Johannesburg

GÍRÁMÀ

The particle -kí-

1. When the particle **-kí-** is inserted into the reduplicated form of a noun, it adds the meaning *any*

to the noun. For example:

omo	<i>child</i>	omokómo (omo + kí + omo)	<i>any child</i>
ilé	<i>house</i>	ilékílé (ilé + kí + ilé)	<i>any house</i>

2. As shown in the examples above, the vowel in **-kí-** is usually deleted if the noun begins with a vowel.
3. However, if the noun begins with a consonant, the vowel in **-kí-** is retained.

kaba	<i>dress</i>	kabakíkaba	<i>any dress</i>
filà	<i>hat</i>	filákífilà	<i>any hat</i>
pákó	<i>planks</i>	pákókípákó	<i>any planks</i>

4. It is also possible to interpret the words used with the particle **-kí-** as *bad*, depending on the context. For example:

omokómo	<i>any child/bad child</i>
ilékílé	<i>any house/bad house</i>

ISÉ SÍSE 11

Bósè àti oko rè ní já. Oko Bósè fún Bósè ní àwọn nìkan wònyí láti **bè é** (*to appease her*), sùgbón Bósè **takú** (*to refuse*). Sé apá oko Bósè, kí òré rè se apá Bósè.

ÀPEERE: ilé

Oko Bósè - Mo maa fún e ní ilé.

Bósè - N kò fé ilékílé kankan.

1. bata	6. filà	11. aago
2. aso	7. ajá	12. òrùka
3. bólèkájá	8. ológbò	13. móto
4. rédíò	9. ìwé	14. kèké
5. telifísònnù	10. ejá	15. àpò

ISÉ SÍSE 12

Máìlì melòó? (*How many miles?*) Sọ oye máìlì tí o wà láàárín ilú méjì kòòkan yíí.

ÀPEERE: Èkó/Sàgámù/30

- Nìkan bí ogbón máìlì ni Èkó sí Sàgámù.

1. Ìbàdàn/Èkó/60
2. Madison/Milwaukee/75
3. Kansas City/N.Y./1000
4. Èkó/Abéòkúta/35
5. New Haven/Brooklyn/100
6. Madison/Chicago/150
7. Chicago/Detroit/200
8. Richland Center/Madison/59
9. Madison/Kansas City/500
10. Ìbàdàn/Ilorin/180

ISÉ SÍSE 13

Ó kàn e. Dárúkọ ilú kan tí o mò kí o sì sọ bí o se jìnnà sí ibi tí o n'gbé.

Expressing understanding or lack of understanding of some concept

1. The expressions *I understand* and *It is clear to me* are expressed the same way in Yoruba.

Ó yé mi. { *I understand.*
It is clear to me.

2. Always use the object pronoun in Yoruba to refer to the subject pronoun in English in this expression.

Ó yé wa.	<i>We understand.</i>
Ó yé e.	<i>He/she understands.</i>
Ó yé yín.	<i>You (pl.) understand.</i>

3. The negative construction is formed by replacing ó with kò.

Kò yé mi.	{ <i>I don't understand.</i> <i>It is not clear to me.</i>
------------------	---

Kò yé wọn.	{ <i>They don't understand.</i> <i>It is not clear to them.</i>
-------------------	--

4. Other expressions similar to the above are:

Ó rú mi lójú.	<i>I am confused.</i>
Ó rú e lójú.	<i>You are confused.</i>
Ó rú wọn lójú.	<i>They are confused.</i>

Rú ____ lójú means *to be confused*.

ISÉ SÍSE 14

Sé ó yé yín? Olúkó n̄ se àlààyé (*to explain*) n̄nkan kan fún yín, sùgbón e kò mo n̄nkan tí wón n̄ so. So fún olùkó yín pé n̄nkan tí wón n̄ so kò yé àwọn èniyàn yíí.

ÀPEERE: Títí

- Olùkó, n̄nkan tí e so kò yé e.

1. èmi	6. Èmi àti Délé
2. Délé àti Dúpé	7. Àdùké
3. èmi àti ìwo	8. gbogbo kíláàsì
4. ìwo àti Tópé	9. Túnjí àti Kúnlé
5. Ògbéni Ìsòlá	10. Omidan Pèlú

DIALOGUE

Àlejò, omo kékeré, n̄ bi Ògbéni Pélú léèrè bí o se lè dé ilé-ìfiwéránsé

United Bank

keep going

half a mile

good!

Àlejò: E jòwó, sé ilé-ìfiwéránsé kankan wà nítòsí?

Ògbéni Pélú: Béè ni, ilé-ìfiwéránsé kan wà ní tití Yunifásítì, légbèé ilé ifowópamósí Yùnáítéèdì.

Àlejò: Báwo ni mo se lè dé ibè láti ibí yíí?

Ògbéni Pélú: Gba ìsàlè yíí. Nígbà tí o bá dé tití Charter, yà sí ọwó ọtún. Máa lọ tití di ịgbà tí o bá dé tití Yunifásítì. Yà sí ọwó ọsì ní tití Yunifásítì.

Léhin tí o bá rìn fún ìdaajì málì, o máa rí ilé-ìfiwéránsé yíí ní ọwó ọsì re. Sé ó yé e?

Àlejò: Béè ni. E so pé kí N gba ìsàlè yíí. Nígbà tí mo bá dé tití "Charter", mo máa yà sí ọwó ọtún. Mo máa rìn tití di ịgbà tí mo bá dé tití Yunifásítì, mo máa yà sí ọwó ọsì. Léhin tí mo bá rìn fún n̄nkan bí ìdaajì málì, mo máa rí ilé ifiwéránsé náà.

Ògbéni Pélú: **An han!** Ó dàbò.

Àlejò: E se gan an ni . Ó dàbò.

ISÉ SÍSE 15**ÌBÉÈRÈ:**

1. Níbo ni àlejò ní wá?
2. Níbo ni ibi tí ó ní ló wà.
3. Báwo ni Ògbéni Pèlú se se àpèjúwe fún àlejò yíí.
4. Sé àpèjúwe tí Ògbéni Pèlú se yé àlejò yíí.
5. Báwo ni àlejò yíí se máa dé ibi tí o ní ló.

ISÉ SÍSE 16

Ó kàn e.   Se àpèjúwe bí a se lè dé ilé re láti kíláàsì Yorùbá.

ISÉ SÍSE 17**Role Play**

You are lost. Find out how to get to your destination from your partner.

PRONUNCIATION AND TONES

Fáwéèlì o àtì e

The vowels **o** and **e** are very close to the English vowels in *boat* and *bait* respectively. The major difference is that these vowels are not diphthongized as they are in British English or most American dialects of English. Here are some Yoruba words to help you practice the pronunciation of these vowels.

e**o**

ewé	<i>leaves</i>	owó	<i>money</i>
èlé	<i>profit</i>	òló	<i>slang word used for a young woman</i>
eré	<i>play</i>	oró	<i>pain</i>
èpè	<i>a curse</i>	òpò	<i>preparations</i>
ebè	<i>heaps</i>	òjò	<i>rain</i>
èké	<i>gossip</i>	oko	<i>farm</i>
edé	<i>shrimp</i>	odó	<i>mortar</i>

ISÉ SÍSE 18

TONE EXERCISES

Fi àmì sí orí àwọn òrò wònyí.

1. opo	<i>widow</i>	6. obi	<i>kolanut</i>
2. opo	<i>activities</i>	7. obi	<i>parents</i>
3. opo	<i>pole/pillar</i>	8. ikun	<i>type of insect</i>
4. emu	<i>prongs</i>	9. ikun	<i>stomach</i>
5. emu	<i>palm wine</i>	10. ikun	<i>mucous</i>

VOCABULARY

NOUNS

- ààbò** *half*
afobaje *kingmakers*
agbègbè *area*
Àkárigbò *title of the king of Sàgámù*
àkolé *title*
àlejò *stranger/visitor*
àpò *bag*
alaalé *every night*
ata *pepper*
èlò obè *stew ingredients*
ewé *leaves*
eja *fish*
góminà *governor*
Ibò *the Igbos*
ìdaajì málì *half a mile*
ìdíkò *car/motor park, bus depot*
ilé-ìfiwéránsé *post office*
ilé-ìfowópamósí *bank*
ípínlá *states*
málì *mile*
ojú tití *on the street*
obì *kolanuts*
òrùka *ring*
orúkọ oyè *chieftaincy title*
oba *king*
ojà pàtákì *an important market or product*

- Òkò kííní** *name of a neighborhood*
Òkò kejì *name of a neighborhood*
owó òsì *left (hand)*
pákò *chewing stick (for brushing the teeth)*
Sábó Makun *name of a market*
Sábó Ofin *name of a place*
súyà *hot seasoned and roasted meat strips*

VERBS

- dé** *to arrive*
fi àkókò sòfò *to waste time*
gba ìsàlè yíí *go down, this way*
je ọba *to be coronated*
jínnà *to be far*
kojá *to pass*
kúrò *to leave a place*
máa lo *keep going*
ní bò *to be coming*
wò *to enter*
yà sí *to turn to*
yà sí owó òtún *turn right or turn to (your) right hand*

OTHERS

Báwo ni mo ṣe lè dé ibè? How can I get there?

E sọ pé kí N gba ìsàlè yìí. *You said that I should go down this way.*

lái *without*

láti Èkó *from Lagos*

nítòsí *near*

Sé ó yé e? *Do you understand?*

tí a n pè ní *that we refer to as*

MONOLOGUE

The University
of California
Berkeley
1961

MONOLOGUE

Èkó Kejídínlógún

OBJECTIVES

Topic: University life, courses, and degrees

Function: Talking about university life

Grammar: More on numbers: Explaining fractions

Cultural Information: The traditional Yoruba form of education

MONOLOGUE

---

formal education

Túnjí n̄ sòrò nípa ifé re fún èkó-ilé-iwé.

put me in nursery school

Mo féràn láti lo sí ilé-iwé nítorí pé mo féràn
ìwé gan an ni. Àwon òbí mi fí mi sí ilé-èkó
jéléósimi nígbà tí mo pé ọmọ-odún méjì. Ní ilé èkó
yíí, mo bérè sí kó èdè Faransé àti èdè Òyìnbó. Mo
tún kó àwọn nñkan miíràn bí i ìṣirò, ìwé-kíkà, àti ìwé
kíkò. Mo wà ní ilé-iwé yíí tití di ìgbà tí mo di ọmọ
odún mårùnún ààbò. Léhìn tí mo pé ọmọ odún
mefà, mo bérè ilé-èkó alákòóbérè ti Ijوبا. Léhìn
odún mefà, mo jáde ni ilé-èkó yíí pèlú ìwé-èrí
oníwé-mefà. Léhìn tí mo kúrò ní ilé-èkó
alákòóbérè, mo forílé ilé-èkó oníwé méwàá. Mo
féràn ilé-èkó yíí púpò nítorí pé mo ní àñfààní púpò
láti kó orísirísi èkó nípa sáyéñsì. Mo se Bâólójì,
Físisi, Kémísíri. Mo tún kó èkó nípa aye èyí tí a ní
pé ní Jíogíráfi. Mo kékòdó nípa èdè orísirísi,
Matimátíkì, èkó ìtàn àti bée bée lo.

arithmetic

5½ years old

public primary school
grade school diploma

proceeded to high school
opportunity

history

To tell the truth

before

Without mincing words

Kí a so òtító, nínú gbogbo àwọn èkó tí mo kó
ní ilé-iwé yíí, èkó nípa èdè orísirísi ni mo féràn jù.
Nítorí èyí, mo pinnu pé mo gbódò kó èkó linguísíkì
nígbà tí mo bá dé ilé-èkó gíga ti yunifásítì. N kò mo
nípa linguísíkì téle sùgbón olùkó mi kan so nípa rè
fún mi. Won so fún mi pé Yunifásítì ti Ibàdàn ní
dìpátméntì Linguísíkì tí ó dára gan an ni. Léhìn tí mo
jáde kúrò ní ilé-èkó oníwéémewàá, mo ló sí yunifásítì
ti Ibàdàn láti kó èkó Linguísíkì. Mo gba oyè kíní
(B.Ee), èkó kejì (Ém Ee), àti oyè ijìnlè gíga nínú èkó
Linguísíkì. Nísisiyí, mo ní kó àwọn akékòdó ní èkó
Linguísíkì ní Yunifásítì ti Ilorin. Láise àní àní, mo

féràn èkó Linguísíkì mo sì féràn àwọn akékòó mi gan an ni.

ISÉ SÍSE 1

ÌBÉÈRÈ:

1. Orísi ilé-èkó mélòó ni Túnjí lọ?
2. Odún mélòó ni ó **lò** (*to spend*) ní ilé-èkó alàkòóbèrè?
3. Dárúko èkó márùnún tí Túnjí kó ní ilé-èkó oníwèémewàá.
4. Túnjí kò se Linguísíkì ní ilé-èkó oníwèémewàá, báwo ni ó se gbó nípa Linguísíkì?
5. Oyé wo ni ó **ga jù** (*highest*) tí Túnjí gbà?
6. Níbo ni Túnjí gbé gba oyè yíí?
7. Kí ni Túnjí ní se nísisiyí?
8. Kí ni èrò rẹ nípa Túnjí?
9. Àwọn èdè wo ni Túnjí kó ni ilé-èkó jéléósimi?

ISÉ SÍSE 2

Béè ni tàbí béè kó

1. Túnjí kò féràn ìwé rárá.
2. Túnjí jé akékòó ní Yunifásítì ti Ilorin
3. Túnjí kó èkó láti di enjíníà.
4. Túnjí féràn orísrísi èdè.
5. Túnjí bérè sí kó èdè Faransé láti ìgbà tí o ti jé ọmo odún méjì.
6. Túnjí gba oyè méta lórí Bàólójì.
7. Túnjí ní kó àwọn akékòó ní Yunifásítì ti Ibàdàn.
8. Túnjí kò féràn Linguísíkì rárá.
9. Túnjí ní ìwé-èrí oníwèé-méfa.

ÀSÀ: Ilé-Èkó Ní Ilè Yorùbá

a very good person
in every way

folklore

no matter what
to prevail

to rely on an inheritance/
a pauper

a business person

weeping

house of learning
to die

Kí àwọn Òyìnbo tó kó àsà ilé-ìwé lilo wá sí ilè Yorùbá, àwọn Yorùbá ní orísirísi ònà tí wón ní gbà láti kó ọmọ won. Ohun tí ó se pàtakì jú fún àwọn òbí ní ilè Yorùbá ni pé kí ọmọ won jé omoluwàbí. Láti jé omoluwàbí ni láti jé olóòótó, ọsisé, eni tí ó bòwò fún àwọn àgbàlagbà àti olórí àti eni tí ó jé èniyàn rere ní gbogbo ònà.

Àwọn Yorùbá maa n lo òwe, orin ewì, **ìtàn àbáláye** àti bēè bēè lo láti kó ọmọ won ní orísirísi èkó tí wón fé kí ọmọ yíí kó. Fún àpeere, láti kó ọmodé pé ó se pàtakì láti kí èniyàn nígbàgbogbo, àwọn Yorùbá maa n pa òwe pé "eni tí kò kí ni 'Kúulé' yóò pàdánù 'káàbò'". Ìtumò òwe yíí ni pé, bí enikan kò bá kí èniyàn, kò ní i ní eni tí ó maa kí òun náà. Nítorí náà, bí a bá fé kí àwọn èniyàn kí wa, a gbódò kó láti kí àwọn náà. Àwọn Yorùbá maa n lo orísirísi orin bí í "Eni Bí Eni" láti kó ọmọ won bí a se n ka nónbà. Wón maa n so orísirísi ìtàn tí o maa kó ọmodé pé ìwà rere dára ju ìwà búburú lọ. Nínú àwọn ìtàn yíí, nñkan búburú maa n sábà ẹlè sí eni tí ó se nñkan búburú sùgbón nñkan rere maa n ẹlè sí eni tí o se nñkan rere.

Nípa òtító, àwọn Yorùbá maa n pa òwe pé "Bí iró bá sáré fún ogún ọdún, ojó kan ni òótó maa bá a". Ìtumò òwe yíí ni pé **bí ó ti wù kí ó rí**, òtító maa **según iró**. Àwọn Yorùbá maa n so fún ọmọ won pé "Agbójú lógún fí ara re fósì ta". Ìtumò òwe yíí ni pé ọmodé gbódò sisé. Won kò gbódò **gbójú lé ogún** àwọn òbí won, nítorí pé eni tí ó gbójú lé ogun kò ní í fē se isé. Irú eni báyíí lè di **akúséé** ní ojó iwájú.

Yàtò sí kíkó ọmọ nípa òwe, àwọn Yorùbá tún maa n kó ọmọ won ní isé ọwó orísirísi tí wón bá n se nínú ẹbí won. Bí bàbá bá jé àgbè, won yóò kó ọmo won nípa isé oko síse. Bí màmá bá jé **oníṣòwò**, won yóò kó ọmọ won bí a se n sòwò. Àwọn Yorùbá kò féràn òlé rará nítorí náà ni wón se maa n so pé, "isé kò gbékún, ebi járe òlé". Ìtumò òwe yíí ni pé, bí ebi bá pa òlé, ó dára. **Ekún sisun** kò lè so òlé di olówó.

Bí ó tìlè jé pé ní ayé àtijó àwọn Yorùbá kò ní ibikan tí a n pè ní "ilé-ìwé" sibèsibè àwọn Yorùbá ní "**Ilé-Èkó**". Fún àwọn Yorùbá, gbogbo ayé ni ilé-èkó yíí, èkó kíkó sì bérè ní ojó tí a bí èniyàn tití di ojó tí ó bá **fi ayé sìlè**.

ISÉ SÍSE 3

ÌBÉÈRÈ

1. Kí ni ìtumò àwọn òwe (*proverb*) Yorùbá yíí ní ọrò tìre:
  - a. ìsé kò gbékún, ebi járe òle.
  - b. agbójú lógún fi ara rẹ fósì ta.
  - c. Bí iró bá sáré fún ogún ọdún, ojó kan ni òótó máa bá a.
  - d. eni tí kò kí ni 'kúulé' yòó pàdánù 'káàbò'.
2. Sọ àwọn òwe díè tí o mo nínú èdè rẹ kí o sì sọ ìtumò àwọn òwe yíí fún wa.
3. Báwo ni a se ní kó àwọn omodé ní irlú rẹ ní ayé àtijó àti ní ayé òde oni (*nowadays*).
4. Kí ni ilé-èkó fún àwọn Yorùbá ní ayé àtijó?

Useful words in education

Ìgbé-ayé ní Yunifásítì	<i>university life</i>
èkó	<i>education</i>
èkó ilé-ìwé	<i>formal education</i>
kóléèjì	<i>college</i>
dípátíméntì	<i>department</i>
kíláàsì	<i>class</i>
ilé-èkó-gbogboñse	<i>Polytechnic</i>

Courses

lítírészò	<i>literature</i>
èdè àjòjì	<i>foreign language</i>
èkó ìtàn	<i>history</i>
linguísíñkì	<i>linguistics</i>
èkó nípa ayé	<i>geography</i>
ìmò àwújọ àdáyébá	<i>anthropology</i>
sosiólójì	<i>sociology</i>
èkó nípa ìṣélú	<i>political science</i>
saikólójì	<i>psychology</i>
filósófí	<i>philosophy</i>
èkó ɔrò ajé	<i>economics</i>
èkó nípa ìròhìn	<i>journalism</i>

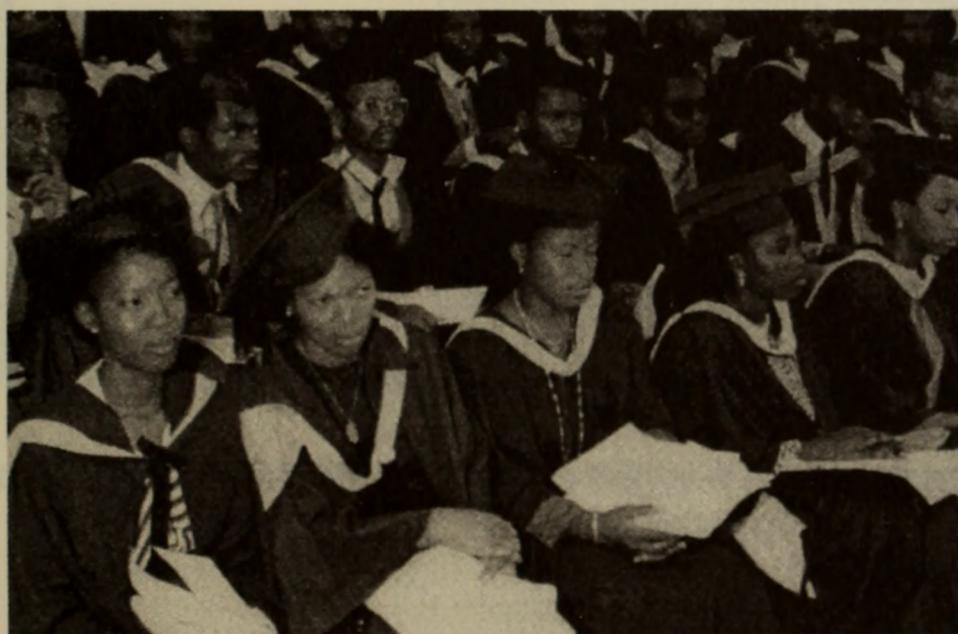
Sáyéñsì*Sciences*

bàólójì
kémísírì
físíñsì
matímátííkì
sùólójì

biology
chemistry
physics
mathematics
zoology

Àwọn Kíláàsì Fúnuké

Ojó Ajé	Ojó Ìségún	Ojó Rú	Ojóbò	Ojó Etì
8:00-11:00 bàólójì	8:00-10:00 kémísírì	8:00-11:00 bàólójì	8:00-10:00 kémísírì	
	11:00-1:00 fisiólójì		11:00-1:00 fisiólójì	
2:00-4:00 físíñsì		2:00-4:00 físíñsì		
	4:00-6:00 làábù bàólójì		4:00-6:00 làábù kémísírì	

Àwọn Kíláàsì Kúnlé

Ojó Ajé	Ojó Ìsègun	Ojó Rú	Ojóbò	Ojó Etì
9:00-10:30 lítírésò Òyìnbo			9:00-10:30 lítírésò Òyìnbo	
10:00-12:00 èkó ìtàn Áfírikà		èkó ìtàn Áfírikà		èkó ìtàn Áfírikà
	1:00-4:00 èkó orò-ajé		2:00-5:00 lítírésò Áfírikà	

ISÉ SÍSE 4

Wo "time table" Kúnlé àti Fúnnké, kí o sì dáhùn àwọn ibéèrè wònyí.

1. Nínú Fúnnké àti Kúnlé ta ni ó ní kíláàsì jù?
2. Kíláàsì wo ni Fúnnké ní ní ojó Etì?
3. Kíláàsì mélòó ni Kúnlé ní ní ojó Ajé?
4. Àkókò wo (*what period*) ni Fúnnké ní kíláàsì bàólójì?
5. Àkókò wo ni Kúnlé ní kíláàsì lítírésò Áfírikà?
6. Ojó wo ni Fúnnké ní kíláàsì fisiisì rè?
7. Èèmelòó ni Kúnlé ní èkó nípa ìsèlú l'ósè?
8. Èèmelòó ni Fúnnké ní kíláàsì fisiólójì l'ósè?
9. Kíláàsì mélòó ni Fúnnké ní ní ojó Ìsègun?
10. Èèmelòó ni Kúnlé ní kíláàsì lítírésò Áfírikà?
11. Irú isé wo ni o rò pé Kúnlé maa se nígbà tí ó bá parí èkó rè?
12. Irú isè wo ni o rò pé Fúnnké maa se léhìn tí ó bá parí èkó rè?

ISÉ SÍSE 5

Isé wo? (*which job or profession?*) Àwọn èniyàn yií ní sọ nñkan tí wón fé dà (*to become*) léhìn tí wón bá parí èkó won. Irú èkó wo ni o rò pé wón gbódò kó?

ÀPEERE: Dúpé fé di nòòsì.
 - Ó gbódò kó bàólójì àti kémísìrì gan an ni.

1. Túnjí fé di enjíníà.
2. Máría fé di dökítà.
3. Pétérù fé di lóyà.
4. Àdùké fé di òjògbón lórí èkó itàn.
5. Yòmí fé di òkòwé (*a writer*).
6. Olá fé di nòòsì.
7. Tópé fé di dökítà eranko.
8. Bósè fé di osèlú.
9. Kúnlé fé di oníshòwò.
10. Ayò fé sisé fún United Nations.
11. Kémí fé di mánéjà báñkì (*bank manager*).

ISÉ SÍSE 6

Ó kàn é. Ní méjíméjì: Sọ nípa èkó tí o n kó fún enikejì re. Jé kí won sọ irú isé tí o máa se fún e.

ÀPEERE: Mo n kó èkó nípa lítíréshò Áfíríkà àti èdè Áfíríkà.
 - O fé di òjògbón èdè àti lítíréshò Áfíríkà.

KÁLÉNDÀ YUNIFÁSÍTÌ NÍ NÀIJÍRÍYÀ

Àwọn akékòó máa n lo sí Yunifásítì ní Nàijíríyà láti gba oyé Bí Eè, Em Eè, tàbí orísi oyé ijìnle gíga mìíràn.

Ní ilú Nàijíríyà, kíláàsì ní yunifásítì máa n bérè ní osù kesànán, sùgbón iforúkòsílè máa n bérè ní osù kejò fún àwọn akékòó tuntun. Àwọn akékòó tí wón tí wà ni ogbà téle máa n forúkòsílè ní osù kesànán. Oludé Kérésimesì máa n wà ni osù kejìlá odún, idánwò àseparí wà ni osù karùnún, isimi nlá sì máa n bérè ní osù kefà. Àwọn omo Yunifásítì ní Nàijíríyà máa n fojú sónà fún isinmi nlá yií nítorí idánwò iparí odún won máa n le púpò. Láisí àní-àní, idánwò Yunifásítì ní Nàijíríyà máa n le ju ti Améríkà lo.

registration	
old students	
final year exam	
long vacation	
to long for	
without mincing words	

ISÉ SÍSE 7

Só fún wa nípa Yunifásítì ti ilú Améríkà tábí ti ilú re.

ÀPEERE: ifórúkósílè

- Ní yunifásítì mi, a máa ní forúkosílè ní osù késànán ọdún.

1. ibérè kíláàsì
2. iparí kíláàsì
3. nónbà simésítà
4. ibérè àti iparí simésítà
5. idánwò
6. nónbà àwọn olükó
7. ibérè àti iparí oludé kérésimesì.
8. oludé mélòó?
9. ibérè àti iparí oludé ọdún.
10. osù mélòó tábí ọsè mélòó ni gbogbo oludé?

ISÉ SÍSE 8

Ó kàn é. Ní méjíméjì: Bi ẹníkejì re ní àwọn ibéèrè wonyí.

1. Oyè wo ni ó ní kó èkó fún?
2. Kíláàsì mélòó ni o ní se?
3. Kíláàsì wo ni wón?
4. Irú isé wo ni o fé se nígbà tí o bá parí èkó re.
5. Sé o ní kíláàsì lójoojúmó?
6. Sé o máa ní sábà pa kíláàsì je (*to cut classes often*)?
7. Èwo ni o féràn jù: kíláàsì nílá tábí kíláàsì kékeré?
8. Níbo ni o féràn láti ṣisé?
9. Sé o máa ní sábà féèlì idánwò?
10. Sé o máa ní sábà páàsì idánwò re?
11. Sé èrù máa ní bà e (*Are you scared*) láti se idánwò?

ISÉ SÍSE 9

Kí l'ó dé? (Ní méjíméjì) Só idí tí o fi fé di àwọn èniyàn yíí fún ẹníkejì re.

ÀPEERE: Àgbè

- Mo fé di àgbè nítorí pé mo fé kí àwọn èniyàn lè rí oúnje je.

1. nójòsì	5. onísòwò	9. lóyà
2. oníwèé	6. adájó	10. olópàá
3. enjiníà	7. dókítà	11. panápaná
4. olükó ni yunifásítì	8. aláwàdà	12. ọsèlú

GÍRÁMÀ

More on Numbers: Explaining Fractions

1. The most common fractions are:

$\frac{1}{2}$	ìdáméjì/ìdajì
$\frac{1}{3}$	ìdáméta/ìdata
$\frac{1}{4}$	ìdámérin/ìdarin
$\frac{1}{5}$	ìdámárùnún
$\frac{1}{10}$	ìdáméwàá

2. If you remember the lesson on telling time, you will notice that we now have two words for *half*, i.e., **ìdajì** and **ààbò**. These two words are in most cases used differently.

3. **Ààbò** is used a lot in the following contexts:

agogo méjì ààbò	2:30
dólà mårùnún ààbò	\$5.30
ààbò èkó	<i>incomplete education</i>

4. **Ìdajì**, on the other hand, is used a lot in measurements.

Mo fé ìdajì ọpá aso kan.	<i>I want _{half} a yard of the material.</i>
Mo mu ìdajì ìgò otí.	<i>I drank half a bottle of wine.</i>

Ààbò and **ìdajì** can be interchanged at times.

5. Other fractions are expressed as follows:

$\frac{2}{3}$	-	ìdáméta lónà méjì
$\frac{3}{5}$	-	ìdámárùnún lónà métá

ISÉ SÍSE 10

Àwọn bí i mélòó? Ọgá ilé-èkó (*principal*) fé mo oye àwọn akékòó tí kò wá sí ilé-èkó ni kíláàsì kòòkan. Kí ni àwọn olùkó kíláàsì ní so.

ÀPEERE: 1 ($\frac{1}{3}$)
- Ní kíláàsì kiíní, ìdáméta akékòó kò wá.

1. 4 ($\frac{2}{5}$)	6. 19 ($\frac{10}{11}$)	11. 18 ($\frac{5}{6}$)
2. 5 ($\frac{3}{10}$)	7. 20 ($\frac{1}{2}$)	12. 3 ($\frac{4}{7}$)
3. 7 ($\frac{2}{7}$)	8. 15 ($\frac{2}{3}$)	13. 8 ($\frac{5}{8}$)
4. 10 ($\frac{3}{5}$)	9. 13 ($\frac{1}{3}$)	14. 17 ($\frac{1}{4}$)
5. 11 ($\frac{4}{5}$)	10. 6 ($\frac{3}{4}$)	15. 9 (0)

ISÉ SÍSE 11

Títi kelòó? Dúpé n̄ so ibi tí àwon èniyàn yíí n̄ gbé sí báñkì. Kí ni Dúpé n̄ so.

ÀPEERE: Tündé (3)

- Túndé n̄ gbé Títí keta sí báñkì.

1. Àdùké (10)	6. Bíódún (16)
2. Túnjí (5)	7. Olú (13)
3. Mojísólá (7)	8. Àìná (15)
4. Rèmí (2)	9. Ójó (19)
5. Ayò (11)	10. Sèyí (1)

DIALOGUE

Rèmí àti Ayò jé ọmo ìlú Nàìjírìyà tí wón n kó èkó ní Yunifásítì tí Yale. Wón n sọ nípa kíláàsì won.

Ayò: Rèmí, sé o ti fi orúkọ sìlè fún kíláàsì Òjògbón Òsundáre.

Rèmí: Ó tì, olùdarí èkó mi sọ fún mi pé kí ní se kíláàsì Òjògbón Òsúndáre, sùgbón nígbà tí mo rí sílábóòsì kíláàsì yíí èrù bà mí. N kò rò pé mo lè rí ààyè láti ka gbogbo ìwé tí wón fé kí a kà. Ìwé ti pò jù. Mo tún rí i pé lingúísíkì ti pò jù nínú isé yíí. Sé o mò pé èmi àti lingúísíkì kì í se òré.

Ayò: Mo mò, sùgbón mo rò pé ó ye kí o se kíláàsì yíí ni simésítà yíí nítorí pé Òjògbón Òṣúndáre kò ní í sí ní Yunifásítì ti Wisconsin léhìn simésítà yíí. N kò rò pé o máa ní àñfààní láti se kíláàsì yíí kí o tó parí èkó re nítorí pé kò sí olùkó míràñ tí ó máa kó kíláàsì yíí.

it doesn't matter Rèmí: Bí N kò bá se kíláàsì yíí, kò se nñkankan nítorí pé mo fé se kíláàsì Lítírésò
pèlú Òjògbón Yáì. Àwon èniyàn púpò ti ròhìn kíláàsì yíí fún mi pé
ó dára gan an ni. Sé o mò pé Òjògbón Yáì náà máa padà sí
Yunifásítì ti Florida ní Gainesville ní simésítà tí ó n bò. Mo rò
pé kíláàsì Òjògbón Yáì máa wúlò fún mi ju kíláàsì Òjògbón
Òsúndáre lo.

to argue with you Ayò: Kò burú. N kò ní í bá e jiyàn. Bóyá o lè sọ nñkan tí e bá se ní
the two of us kíláàsì Òjògbón Yáì fún mi. Èmi máà lè sọ nñkan tí a ba se ní kíláàsì
ÒjÒgbón Ósúndáre fún e. Nípa báyíí, àwa méjèèjì máa mo nñkan
tí ó ní kíláàsì méjèèjì.

Rémí: Kò burú. Léhin kíláàsì Òjògbón Òsúndáre, kíláàsì wo ni o tún ní se.

That man!

Ayò: Mo tún ní se sémínà pélú Òjògbón Makward, àti kíláàsì Yorùbá pélú Òjògbón Sàndà. N kò rò pé kíláàsì Òjògbón Makward maa le rará. Sùgbón èrù kíláàsì Òjògbón Sàndàní ba mi, nítorí pé mo mo pé Òjògbón Sàndà maa fún wa ní isé púpò láti se. **Okùnrin yẹn!** Ó mo bí a se ní mú akékòó sisé púpò.

If not

Rémí: Èmi náà gbòdò se kíláàsì Òjògbón Sàndà. **Bí bẹè kó**, N kò ní í lè gba oyè Em Eè ní Yunifásítì yíí. Ayò, mo tètè ní lo pàdé Bíódún. Mo maa rí e lóla ní kíláàsì Òjògbón Sàndà lágbára Olórun. Ó dàbò.

Ayò: Òo, ó dàbò.

ISÉ SÍSE 12

ÌBÉÈRÈ

1. Yunifásítì wo ni Rémí àti Ayò ní lo?
2. Kíláàsì wo ni Rémí àti Ayò *jìjọ* (together) ní?
3. Oyè wo ni Rémí ní kó èkó fún?
4. Kíláàsì wo ni Ayò rò pé Rémí gbódò se.
5. Kí l'ó dé tí Ayò fí rò bẹè?
6. Kí l'ó dé tí Rémí kò fé se kíláàsì yíí?
7. Kíláàsì wo ni Rémí fé se dípò kíláàsì tí Ayò fé kí ó se?
8. Kíláàsì wo ni Ayò tún ní se léhin kíláàsì Yorùbá?
9. Kí ni orúkó olùkó tí ó maa kó Ayò ní sémínà.
10. Kí l'ó dé tí èrù kíláàsì Yorùbá ní ba Ayò.

ISÉ SÍSE 13

Bẹè ni tàbí bẹè kó:

1. Rémí àti Ayò ní se kíláàsì méta.
2. Ayò ní se kíláàsì méta.
3. Rémí féràn èkó Lingúísíkì gan an ni.
4. Ayò kò fé kí Rémí se kíláàsì Òsúndáre.
5. Òjògbón Yáì wá láti yunifásítì ti Florida.
6. Òjògbón Yáì maa kó àwọn akékòó ní litérésò.
7. Èrù kíláàsì Yorùbá kò ba Ayò rará.
8. Rémí ní kó ékó fún oyè B. Eè.
9. Prof. Sàndà kí í fún àwọn akékòó ní isé púpò.

ISÉ SÍSE 14

Ní méjìmèjì: So nípa kíláàsì rẹ fún ènìkejì rẹ.

ORIN:

Kí Ni N Ó F'Olè Se?

do with stealing

Kí ni N folè se láyé tí mo wá?

instead of me

Kí ni N folè se láyé tí mo wá?

I would rather be a slave

Láyé tí mo wa, kàkà kí N jalè,

Kàkà kí N jalè ma kúkú dérú

Kí ni N folè se láyé tí mo wá?

to steal

Eni t'ó jalè a dé 'lé ejó,

to go to court

Eni t'ó jalè a dé 'lé ejó,

a = mág

Adájó a wá f'èwòn sí i l'ésè,

to chain him/monkey

F'èwòn sí i l'ésè bí olúùgbé,

Eni t'ó jalè a dé 'lé ejó.

to become rich in this life

B'eni t'ó jalè bá lólá láyé,

B'eni t'ó jalè bá lólá láyé,

to enter Heaven

B'ó lólá láyé kò lè rórùn wò

when death comes

Kò lè r'órùn wò bolójó bá dé,

B'eni t'ó jalè bá lólá láyé.

please/hang around thieves

E yé e má b'ólè se, egbé tí mo ní,

my colleagues

E yé e má b'ólè se, egbé tí mo ní,

sunwòn = dára

Egbé tí mo ní èwòn kò sunwòn,

for a good person

Èwòn kò sunwòn f'omoluwàbí,

E yé e má b'ólè se, egbé tí mo ní.

kànràn = kàkà

Olúwa má f'olè se eni tí a ní,

it is better

Olúwa má f'olè se eni tí a ní,

Eni tí a ní kànràn k'ó jalè,

Kànràn k'ó jalè b'ó bá kú ó tó,

Olúwa má f'olè se eni tí a ní.

PRONUNCIATION AND TONES

Elision

Elision is a very common feature in songs and poems. Here are some cases of elision in the above song:

folè se = fi olè se	<i>do with stealing</i>
láye = ní ayé	<i>in life</i>
jalè = ja olè	<i>to steal</i>
dérú = di erú	<i>to become a slave</i>
t'ó = tí ó	<i>that is</i>
dé'lé ejó = dé ilé ejó	<i>to go to court</i>
fèwòn sí i lésè = fi èwòn sí i ní esè	<i>put chains on his feet</i>
B'eni = Bí eni	<i>If the person</i>
lólá = ní olá	<i>to have wealth</i>
B'ó = Bí ó	<i>if he/she</i>
rórùn wò = rí ɔrun wo	<i>to enter heaven</i>
bólójó bá dé = bí olójó bá dé	<i>if/when death comes</i>
bólè se = bá olè se	<i>to hang around thieves</i>
kànràn k'ó jalè = kànràn kí ó jalè	<i>instead of him stealing</i>

TONE EXERCISE

Listen to the tape and mark the appropriate tones on the following words.

1. ope	thanks	6. eree	beans
2. ope	palm tree	7. osan	oranges
3. ere	play/game	8. osan	afternoon
4. ere	gain/gift	9. iba	fever
5. ere	idol	10. iba	unreal conditional marker
		11. iba	few
			(iba díè)

VOCABULARY

NOUNS

ààbò	half
adájó	judge
àñfààní	opportunity
báñkì	bank
bàólójì	biology

Bí Eè B.A.

dípátíméntì	department
kókítà éranko	veterinarians
èdè àjòjì	foreign language
èkó	education
èkó ilé-iwé	formal education
èkó itàn	history

èkó nípa ayé *geography*
 èkó nípa ıròhìn *journalism*
 èkó nípa ıṣèlú *political science*
 èkó orò ajé *economics*
 Em Eè *M.A.*
 èsin *religion*
 filósófì *philosophy*
 físnísì *physics*
 fisiólójì *physiology*
 ibèrè *the start/beginning*
 idánwò àṣeparí *final exam*
 Ìgbé-ayé ní Yunifásítì *university life*
 ijọba *government*
 ilé-èkó alákòóbèrè *primary school*
 ilé-èkó jéléósimi *nursery school*
 imò àwújọ àdáyébá *anthropology*
 iparí *the end*
 isimi *rest/vacation*
 isirò *arithmetic*
 iwé-èrí *certificate*
 iwé-èrí oníwèé-méfà *grade school diploma*
 iwé-èrí oníwèé-méwàá *high school diploma*
 iwé-kíkà *reading*
 iwé-kíkò *writing*
 jíogíráfì *geography*
 kémísírì *chemistry*
 kóléejì *college*
 linguisníkì *linguistics*
 lítírésò *literature*
 mánéjà *manager*
 matimátíkì *mathematics*
 olùdarí *director*
 oníṣòwò *businessman*
 òṣèlú *politician*
 oyè *degree*
 Oyè ijìnlè gíga jùlo *Ph.D.*
 ògá ilé-iwé *principal*
 òjògbón *professor*
 òkòwé *writer*
 olópàá *policeman*
 omo-odún méjí *two years old*
 ọpá *yard*
 panápaná *firefighter*
 saikólójì *psychology*
 sáyéñsì *science*

sosiólójì *sociology*
 sùólójì *zoology*
 tuntun *new*

VERBS

bérè *to start/begin*
 dà *to become*
 dì (di nòòsì) *to become*
 félí *to fail*
 fojú sónà *to long for*
 forílé *to proceede to*
 forúdosilè *to register/enroll*
 jáde ilé-èkó *to graduate*
 jiyàn *to argue*
 kékòó *to study*
 le *to be difficult*
 páasì idanwo *to pass an exam/do well*

OTHERS

àkókò wo? *what time/period?*
 àwa méjèejì *the two of us*
 bá e jiyàn *to argue with you*
 kò se nìnkankan *it doesn't matter*
 nípa báyíí *this way*
 téle *before*

ÀYÈWÒ

ISÉ SÍSE 1

Kíni o n kó? So fún wa nípa àwọn èkó tí o n kó nísisiyí.

ÀPEERE: - Mo nkó matimátkì, físsísi, ati èdè Faransé.

1. èdè Òyìnbo	8. èdè Sùwàhílì
2. jíogíráfi	9. èkó orin
3. lítírèso	10. filósófi
4. èkó itàn	11. èdè Haúsá
5. èkó nípa orò ajé	12. èdè Árábíkì
6. sáyénsì	13. bàólójì
7. èdè Sípánínsì	

ISÉ SÍSE 2

Kí ni o féràn láti kó, kí sì ni o kóriíra?

ÀPEERE: Mo féràn bàólójì sùgbón mo kóriíra matimátkì.

ISÉ SÍSE 3

Jíogíráfi. So ibi tí àwọn ìlú yií wà.

ÀPEERE: Ibàdàn

- Ibàdàn wà ní Nàijíríyà.

1. Abuja	6. Dakar	11. Moscow
2. Kaduna	7. Nairobi	12. Damascus
3. Paris	8. London	13. Tokyo
4. Quebec	9. Lomé	14. Seoul
5. Houston	10. Ifè	15. Èkó

ISÉ SÍSE 4

Ìlú wo? Yan ìlú kan kí o sì so dáhùn àwọn ibéèrè wònyí nípa ìlú náà.

1. Níbo ni ìlú yií wa?
2. Kí ni èdè tí a n so ní ìlú yií?

3. Èdé mélòó?
4. Àwọn ènìyàn mélòó ni ó wà ní ìlú yíí?
5. Ta ni olórí ìlú yíí?
6. Sé ìlú yíí ní ìpínlè?
7. Ìpínlè mélòó?
8. Kí ni nñkan ɔrò ajé (*products*) tí ìlú yíí ní?
9. Àti béké béké lọ (*etc.*)

ISÉ SÍSÉ 5

Kí ni ìwé ìròyìn yíí ní sọ nípa?

KADARA RĘ LỌSE YII

1 APRICORN: DEC. 21 — JAN. 19

O seese ki awon ero ti o ti ni lokan lose yii fori sanpon, ma se janpata nitorí ko si ohun to le se sii,

AQUARIUS: JAN. 20 — FEB. 18

Gbiyanju lati mu idagtasoke ba eko re lose yii nipa kikopa nibi idanileko ti won yoo pe o si lose yii.

PISCES: FEB. 19 — MAR. 20

Oyaaya re yoo mu o se konge ire lose yii, ma se dawo duro nitorí opo ire si abe niwaju fun o.

ARIES: MAR. 21 — APR. 20

Idowu po re pelu

enikeni lose yii gbodo wa ni ibamu pelu ɔfin, ma se ba enikeni dowo po laj se iwadi toto nitorí ki o maa ba kabamo.

TAURUS: APR. 21 — MAY 20

Ise ile sise yoo mu u re o lose yii, amo sa yungba lopin ose yii yoo dun mo o latari ife ti ololufe re kan yoo fi han si o.

GEMINI: MAY 21 — JUN. 20

Oro molebi tabi eru nini ni yoo gba okan re kanri lose yii, bee si ni a ro o lati gbaradi fun in-awo ti yoo yoju fun o bakan-aaa.

CANCER: JUN. 21 — JUL. 20

Oirojumo ni itara lati

petu si aawo laarin molebi maq n je o logun, eyii kii si gba o laaye lati se iwadi finnifinni nitorí naa a ro o lati sora se.

LEO: JUL. 21 — AUG. 21

Gbogbo akitiyan lo n sa lati pa gbogbo eto re ti, sugbon eyii ko tumo si pe ki o pa ojuse re si iya ati baba re ti.

VIRGO: AUG. 23 — SEPT. 22

Tiraka lose yii lati fi ife han si ololufe re kan tabi aya to fe, ma se paa ti si aipa kan nitorí o nilo ife re lose yii.

LIBRA: SEPT. 23 — OCT. 22

A ro o iwo ti a bi labe irawo yii lati yera fun egbe ti o n se lowolowo bayii nitorí eyii yoo se o loore.

SCORPIO: OCT. 23 — NOV. 22

Sora fun oro enu re lose yii, ma se se epe kan kan fun enikeni nitorí ase n be lenu re lose yii.

SAGITTARIUS: NOV. 23 — DEC. 20

Ma se je kio sun o lose yii nitorí gbogbo akitiyan re lori awon molebi re ni yoo so esc rere lose yii.

APPENDICES

Appendix A: Yoruba Consonants and Vowels and their IPA symbol correlates

Vowels

a [a]	as in <u>father</u>
e [e]	as in <u>make</u>
ɛ [ɛ]	as in <u>bet</u>
i [i]	as in <u>beet</u>
o [o]	as in <u>boat</u>
ɔ [ɔ]	as in <u>dog</u>
u [u]	as in <u>tool</u>

Consonants

b [b]	as in <u>bet</u>
d [d]	as in <u>dog</u>
f [f]	as in <u>fish</u>
g [g]	as in <u>gum</u>
gb [gb]*	
h [h]	as in <u>hot</u>
j [dʒ]	as in <u>joke</u>
k [k]	as in <u>kick</u>
l [l]	as in <u>lose</u>
m [m]	as in <u>moth</u>
n [n]	as in <u>napkin</u>
p [kp]**	
r [r]	as in <u>rose</u>
s [s]	as in <u>snow</u>
ʃ [ʃ]	as in <u>shell</u>
t [t]	as in <u>talk</u>
w [w]	as in <u>walk</u>
y [y]	as in <u>yellow</u>

*no equivalent in English. A simultaneous pronunciation of [g] and [b]; a Yoruba example is gbálè.

**no equivalent in English. A simultaneous pronunciation of [k] and [p]; a Yoruba example is pápá.

Appendix B: Pronouns

		Emphatic	Subject	Object	Poss.	Emphatic Poss.
Sg.	1	èmi	Mo (N)	mi o/e extension of the final vowel of the verb	mi	tèmi
	2	ìwo	o		re (e)	tìre (tie)
	3	òun	ó		rè (è)	tirè (tiè)
Pl.	1	àwa	a	wa	wa	tiwa
	2	èyin	e	yín	yín	tiyín
	3	àwọn	wón	wòn	wòn	tiwòn
						Formula: ti + poss qualifier form with exception of the 1 st person sg.

Appendix C: The Yoruba Verb System

Tense/Aspect	Positive	Negative
Present/Past	Olú je èbà. <i>Olu eats/ate eba.</i>	Olú kò je èbà. <i>Olu does/did not eat èbà.</i>
Future	Olú māa je èbà. <i>Olu will eat eba.</i>	Olú kò ní í je èbà. <i>Olu will not eat eba.</i>
Habitual	Olú māa ní je èbà. <i>Olu (habitually) eats eba.</i>	Olú kì í je èbà. <i>Olu does not (habitually) eat eba.</i>
Continuous	Olú ní je èbà. <i>Olu is eating eba.</i>	Olú kò je èbà. <i>Olu is not eating eba.</i>
Perfect	Olú ti je èbà. <i>Olu has/had eaten eba.</i>	Olú kò i tí i je èbà. <i>Olu has/had not eaten eba.</i>
Subjunctive	Olú ibá (ti) je èbà. <i>Olu would have eaten eba.</i>	Olú k'ibá ti je èbà. <i>Olu would not have eaten ebà.</i>

Appendix D: Summary of the Verb "to be"

	Positive	Negative
ni*	Olú ni. It is/was Olu.	Olú kó ni. It is/was not Olu.
wà	Olú wà ní ilé. Olu is/was in (the) house.	Olú kò sí ní ilé. Olu is/was not in (the) house.
jé	Olú jé dójítà. Olu is/was a doctor.	Olú kì í şe dójítà. Olu is/was a doctor.

*Remember not to use the regular subject pronoun with ni.

Appendix E: Numbers

Counting   Cardinal   Ordinal   Adverbial   Total   Distributional

oókan <i>one</i>	kan <i>one</i>	kííní <i>first</i>	èèkan <i>once</i>	òkòòkan <i>each</i>	òkòòkan <i>one by one</i>
eéjì <i>two</i>	méjì <i>two</i>	kejì <i>second</i>	èèmejì <i>twice</i>	méjèèjì <i>both</i>	méjì méjì <i>two by two</i>
eéta	méta	keta	èèmeta	métèèta	méta métá
eérin	mérin	kerin	èèmerin	mérèèrin	mérin mérin
aárùnún	márùnún	karùnún	èèmarùnún	márààrún	márùnún márùnún
eéfà	mefà	kefà	èèmefà	mefèèfà	mefà mafà
eéje	méje	keje	èèmeje	méjèèje	méje méje
eéjo	méjo	kejo	èèmejo	méjèèjo	méjo méjo
eésànán	mésànán	kesànán	èèmesànán	mésèèsán	mésànán mésànán
eéwàá	mewàá	kewàá	èèmewàá	mewèèwá	mewàá mewàá

VOCABULARY

This vocabulary contains both the active and passive vocabulary found throughout the lessons. It includes words and expressions used in the different sections of each lesson. Active words and expressions are identified with a number that indicates the lesson in which they were first introduced. The symbol "P" refers to the Preliminary lesson.

The following abbreviations are used:

adj. - adjective	s.o. - someone
e.g. - for example	s.t. - something
pl. - plural	

Yoruba - English

A

A bí mi	<i>I was born</i> 16
a dúpé	<i>we give thanks</i>
ààbò	<i>shelter</i>
ààbò	<i>half</i> 17
aàfin	<i>palace</i> 7
aàfin	Ewùsì Ewusi's <i>palace</i> 7
aago	<i>clock/watch/time</i> 2
àádórin	<i>seventy</i>
àádórùnún	<i>ninety</i>
àádóta	<i>fifty</i>
àárò	<i>morning</i> 11
àárò	kùtùkùtù <i>early</i> <i>morning</i>
aárùnún	<i>five</i>
aáründínlógún	<i>fifteen</i>
aáründínlóbòn	twenty- <i>five</i>
àáyá	<i>red colobus monkey</i>
abà	<i>a hut</i>
àbá	<i>deliberation</i>
Àbáméta	<i>Saturday</i>
abe	<i>razor</i> 15
Abidjan	(name of a town in Togo) 3
abo	<i>female</i>

àbòdé mékà	<i>ceremony for</i> <i>s.o. who recently</i> <i>returned from</i> <i>Mecca</i>
abúlé	<i>hamlet</i>
àbúrò	<i>younger sibling</i> 1
àbúrò	Dúpé Dupe's <i>younger sibling</i> 2
àbúrò	kan <i>one younger</i> <i>sibling</i> 1
àbúrò	obìnrin <i>younger</i> <i>sister</i>
àbúrò	okùnrin <i>younger</i> <i>brother</i> 2
àdá	<i>machete</i>
adájó	<i>judge</i> 13
adé	<i>crown</i> 11
adiè	<i>chicken</i>
adírésì	<i>address</i> 13
Adó	<i>Yoruba town</i>
àdúrà	<i>prayer</i> 15
àfésónà	<i>fiancé</i> 8
àga	<i>chair</i> 4
agídí	<i>stubbornness</i> 13
ago	<i>striped rat</i>
àgò	<i>first salutation on</i> <i>approaching a house</i>
agogo/aago	<i>clock/bell</i> 2
agogo kan	<i>one o'clock</i> 11
agogo méjìlá òsán	<i>twelve</i> <i>noon</i> 11
agogo méfà	<i>six</i> <i>o'clock</i> 15
àgój	<i>tent</i>
agò	<i>a stupid person</i>
àgbà	<i>elder</i>
agbábóòlù	<i>a football</i> <i>player</i> 13
agbádá	<i>flowing gown (for</i> <i>men)</i> 9
àgbàdo	<i>corn</i>
àgbàlagbà	<i>an adult</i> 5
àgbègbè	<i>area/neighbor-</i> <i>hood</i> 17
àgbékó	<i>slip</i> 9
àgbè	<i>farmer</i>
àgbò	<i>ram</i>
agboolé	<i>neighborhood</i> 8
agbón	<i>wasp</i>
àgbòn	<i>chin</i>
agbòn	<i>basket</i>
àgbòn	<i>coconut</i>
àifé	<i>lack of desire</i>
ajá	<i>dog</i>
àjà	<i>whirlwind/attic</i>
Àjàpá (òkò)	<i>Volks-</i>

ajé what you say when you are bargaining for a better price for an item
àjèjì stranger/foreigner
ajilè fertilizer
àjoyò joyous occasion
àkàrà a Yoruba dish
Àkárìgbò title of the king of Sàgámù 17
akékòó student 3
àkókò wo? what time/period? 18
ako male
akólé a builder 13
àkólé title 17
akòn crab
akòrin a singer 13
akòwé an officer/a writer 13
àlá dream 7
àlá búburú nightmare 7
aláàánù a merciful person 6
àlàáfià peace/health
alaalé every night 17
aládùúgbò neighbors
alágídí a stubborn person 6
alágbára a strong person 6
alákòóbèrè primary school
Àlàmísì Thursday
Àlárùba Friday
alárìnkiri wanderer, shiftless person
alásè a cook
alásò cloth seller
aláwàdà a comedian 13
ale night 7
àlùbósà onion
àlúfà a church minister or reverend 13
alùpùpù motorcycle 4

àmàlà food made from yam flour 12
Améríkà America 5
àmín amen
àmó but/maybe
amò clay
àna in-law
àñfààní opportunity 18
àntí aunt 2
àpá scar
àpà a stupid/foolish person 6
apàniyàn a murderer 13
àpèrè example
apó hunters' instrument
àpò bag 2
àpótí box 4
àpòn a type of food
ápùùlù apples 14
ara body 15
ará ilé people who live in the same house with you
ará ìta people who do not live in the same house with you, strangers, neighbors e.t.c.
arábìnrin Mrs. 3
arewà a beautiful person 6
àsé useless talk
àsè party 9
àsè ñlá big party 14
àsè ojó ìbí birthday party 9
asé sieve
aṣa rascal
àṣá hawk
àṣà culture/custom 2
àṣáró yam porridge 12
àṣàrò deliberations
aso clothes/dress/fabric
aso ilé-ìwé school uniform

aso òkè traditional Yoruba woven material 9
aso Òyìnbó European dress/clothes 9
asógbó a forester 13
ata pepper 11
àti and 1
àti béké béké lò and so on/etc.
àtùpà lantern 4
àwa we P
àwa méjèèjì the two of us 18
awakò driver 13
awo cult
awó guinea fowl
àwo plate 12
àwòráń picture 4
àwò color 5
àwọn plural marker/they 2
àwọn ọmo Olú Olu's children 2
awun a stingy person 6
Awúsá the Hausa, or their language
aya wife
ayaba queen/wife of a king 16
B
bá — to do something with —
bá — lò to go with —
bá — wí to scold
bá — jé to spoil — 5
bá èníyàn sòrò to speak with people 16
bá e jiyàn to argue with you 18
ba ìrun to braid one's hair 15
baálè a chief

bàbá *father* 1
 bàbá bàbá *grandfather* 2
 bàbá olójà *salesman* 9
 bákan náà *similarly*
 báñkì *bank* 18
 Bàólójì *Biology* 2
 bàtà *shoes* 2
 báwo? *how?*
báwo ni nñkan *How are things, how are you?*
 báyíí *like this*
 bébà *paper* 9
 bè *to beg* 5
 bé lulè *cut down*
 bëè *so*
 bëèbëè lò *and so on*
 bëè kó *no* 2
 bëè ni *yes* 2
 bëèdì *bed* 4
 bëèrè *to start* 7
 bëèrè sí — *begin/start to*
 bí *to deliver, bear a child*
 bí — bá *if* 11
 bi — léèrè *ask s.o.* 7
 Bí Eè *B.A.* 18
 Bí Èèsi *B.Sc. degree*
 bí i *like, as*
 bí kò bá jé bëè *if not so* 14
 bí ó tí lè je pé *even though* 9
 bí ọmọ (bímọ) *to have children* 7
 bíà *beer*
 Bíbélì *Bible* 15
 bìkítà *to care less*
 bínú *to be upset, angry, annoyed*
 bírò *pen* 2

 bó èèpò *to remove the skin/to peel* 12

bó *if the colors in a fabric run*
 bò mólè *to cover something*
 bojú wèhìn *look back, glance back*
 botni *botany* 8
 bóyá *perhaps/whether* 5
 bó *to fall*
 bó *to feed*
 bó ojú *to wash one's face*
 bòòlì *barbecued plantains* 12
 bóòlù *ball* 7
 bòòsì *bus* 8
 bú *to abuse verbally*
 bù *to dish out something*
 bu — jé *to bite s.o.* 11
 bùbá *loose blouse* 9
 búláòsì *blouse*
 búlóòkù *blocks* 9
 búlù *blue* 5
 bùrédì *bread* 3
 bùròdá *brother* 2
 bùróòsì *brush* 15
 burú *to be bad* 6
 burúkú *bad*
 bùrùkùtù *a drink made from millet* 12
 Búwñkì *Buick* 9

D

 dà *to become* 18
 dá oko *cultivate land for farming*
 dáadáa *good*
 Dàda *(name of a person)* 11
 dáhùn *to answer/respond to* 4
 dájúdájú *without a doubt*
 dàmáàskì *damask* 9
 dandan *by force/compulsory*

dára *to be good*
 dáradára *good (adj.)*
 dárúkò *to name* 8
 dé *to arrive* 10
 dé filà *to wear a cap*
 délé *to arrive home* 11
 dénu *wholeheartedly*
 dí *to block*
 di *till*
 di irun *to corn roll one's hair* 10
 dídá aso ebí *buying a type of family uniform called aso ebí*
 dìde *to stand up* 4
 dié *a little* 6
 dín *less* 10
 dín *to fry* 12
 dípátíméntì *department* 18
 dítè mọ — *conspire against someone*
 dòdò *fried plantain* 12
 dòbálè *to prostrate oneself in greeting*
 dòkítà *doctor* 6
 dòkítà èranko *veterinarians* 18
 dólà *dollar(s)* 2
 dùdú *black/to be dark (in complexion)* 5
 dùndú *fried yam* 12
 dùn *to be tasty/sweet/to hurt* 12
 dúpé lówó — *to thank s.o.*
 dúró *to stand up* 11
 Dúró Ládiípò *(name of a Yoruba artist)* 7
 dùrù *piano/organ* 10

E

 ebè *heaps*

- èdè** language
 — àjòjì foreign language 18
 — Faransé French language 3
 — Hausa Hausa language 3
 — Íbò Ibo language 3
 — Òyìnóbó English language 3
 — Potokí Portuguese 3
 — Yorùbá Yoruba 3
- eéje** seven P
eéjì two P
eéjídínlógún eighteen
eéjílá twelve
eéjílélógún twenty-two
eélòó how many/how much 2
èèlò ingredients
èèpo skin (of fruit)
èèrà ant
eérú ash, grey 5
ègé fancy foot play (in soccar)
egbé a type of magic
ègbè chorus
egbògi medication 11
ehín/eyín teeth
ehoro rabbit
èjíká shoulder
èké lie (n.), liar 13
èkeje the seventh
èkejì the second
èkínní the first
Èkó Lagos (name of a city)
eku a mouse
eléré musician 14
èlò ọbè stew ingredients 17
èlùbó yam flour 12
- èmi** I P
èniyàn person 6
èniyàn dáradára a good person 5
èniyàn gíga a tall person 6
èniyàn kankan any person
èniyàn rere a good person 6
èpè curse
epo pupa red (palm) oil 12
ère idol
èrè profit
eré Yorùbá Yoruba play 7
èrò thought 12
èrú cheating
èso fruit
ètè lips 11
etí òkun beach 7
ewé leaf 17
ewédú a type of green leafy vegetable
ewúré goat
èyí this
eyín teeth 15
- E**
- ẹ, ẹyin you (pl.)
e se, e seun thank you
èbà food made from cassava flour 12
èbe yam porridge 12
èbè pleading
èbi wrong, fault
ebí family
èbùn gift 5
Edé name of a town
Edó The Edo, and their language
éefà six
éejø eight PA
- èèkan once 15
èèmejì twice 15
èèmèlòó? how many times? 15
éérin four
éérìndínlógún sixteen
éérìndínlóbòn twenty-six
éérìnlá fourteen
éérìnlélógún twenty-four
eésànán nine
ééta three
éétàdínlógún seventeen
éétàlá thirteen
éétàlélógún twenty-three
éewàá ten
èfó green leafy vegetables
efòn buffalo
egàn forest
ègbà bracelet 4
egbé club/society/agemate/colleague
ègbé side
ègbón older sibling 1
ègbón kankan any older sibling 1
ègbón obìnrin older sister
ègbón ọkùnrin older brother
èhìn/èyìn back
eja fish 17
èjè blood
ejó court case
èkarùnún the fifth
eké wrestling
èkefà the sixth
èkejo the eighth
èkerin the fourth
èkèsànán the ninth
èketa the third
èkewàá the tenth
èkó lessons/education 5
èkó Yoruba dish made from corn 12

èkó ilé *home training,
especially in morals
and manners*
èkó ilé-ìwé *formal
education* 18
èkó ìtàn *history* 18
èkó nípa ayé *geo-
graphy* 18
èkó nípa ìròhìn
journalism 18
èkó nípa ìsèlú *political
science* 18
èkó orò ajé *economics* 18
ekún *cry (noun)*
elédè *pork/pig* 12
Em Eè *M.A.* 18
èmí *life*
èmú *prongs*
emu *palm wine* 12
ení *mat* 15
ení tí *person that, who
(indirect question)*
enikejì *partner* 8
enjiníà *engineer* 13
enu *mouth* 15
èpà *groundnut* 4
Èpè *(name of a town)*
eran *meat* 10
erè *mud*
erí *testimony*
èrin *laughter*
ero *machine*
èrò *propitiation*
èsan *retribution*
esè *foot/feet, leg*
ese *verse*
èsin *religion* 18
èsin ìgbàgbó *Christianity*
esé *fist*
esè *sin*
esin *horse* 8
ètè *leprosy* 11
etù *gunpowder*
etù *guinea fowl* 4
èwà *beans* 12

èwà funfun *beans/black-
eye peas*
èwà lítò *ground beans*
eyé *bird*
èye *glory* 13
eyin *egg* 12
eyìn *kernel*
èyin *you pl. P*
eyin díndín *fried eggs* 12

F

fa àrùn *to cause
disease/epidemic*
fá irùngbòn *to shave
(beard)* 15
fántà *fanta (orange
drink)* 12
Faransé *France* 5
féèlì *to fail* 18
férèsé *window* 4
fèrè *a woodwind
instrument* 13
fetí sílè *to listen* 4
fetísí rédiò *to listen to a
radio* 3
fé *to like* 2
fé iyàwó *to want a wife,
to marry a wife*
féràn *to love* 2
fi _____ hàn _____ *to show
s.t. to s.o.*
fi _____ ránṣé sí *to send s.t.
to s.o.*
fi _____ sí _____ *to put s.t.
on s.t.* 16
fi àkókò şòfò *to waste
time* 17
fi ara pamó *to hide
oneself*
fi kànñkàn wè *to bathe
with a sponge* 15
fi kóòmù ya irun *to
comb one's hair
with a comb* 15

fi orúkọ sílè *enlist, put
one's name down*
fi ọgbón *use cunning,
wisdom*
fi ọwó sí *agree/consent*
fi _____ sílè *to leave s.o.
alone* 4
fi _____ sínú *to put s.t.
inside s.t.* 12
fihàn *to show*
filà *cap/hat* 2
filósófi *philosophy* 18
físíñsí *physics* 18
fisiólójì *physiology* 18
fo okùn *to jump rope* 10
fojú sónà *to long for* 18
forilé *to proceed to* 18
forúkósílè *to
register/enroll* 18
fò *to wash* 5
fọ aṣo *to do the laundry* 7
fọ àwo *to do the dishes* 3
fọ eyin *to brush one's
teeth* 15
fon fèrè *to play a
woodwind
instrument* 5
Fóòdù *Ford* 9
foso *to wash clothes* 3
fùfú *food made from
cassava* 12
fun _____ ní *to give s.t. to
s.o.* 4
funfun *white* 5

G

ga *to be tall* 6
gan an ni *a lot* 6
Gánà *Ghana*
gáréejì *garage* 8
gàrí *cassava flour* 12
gé *to cut* 9
gé _____ je *to bite
someone/something*

gé sí wéwé *to cut s.t. in small pieces* 12
gé eran *to cut meat* 10
gèlè *head gear (for a woman)* 9
Gèésì *English* 16
gégé bí *as* 9
gidi *real*
gidigidi *a lot (adv.)*
góminà *governor* 16
gún *pound*
gùn *to be long*
gun alùpùpù *to ride a motorcycle* 16
gun esin *to ride a horse* 8
gún iyán *to pound yams* 12
gùn ju — *to be longer than s.t.*
gun kéké *to ride a bike* 8
gun òkè *to climb a mountain* 8

GB

gbà *to take/receive* 4
gbá *to sweep*
gbá bóòlù *to play football* 3
gbá ilè (gbálè) *to sweep the floor* 3
gba ìsàlè yíí *go down this way* 17
gbà — **láàyè** *to allow s.o.*
gbà — **ní iyànjú** *to encourage s.o.*
gbàdúrà *to pray* 7
gbágúídá *cassava*
gbàgbé *to forget* 3
gbàgbó *to believe*
gbáwo *to carry/take the plate*
gbé *to live/to carry* 1

gbè *to pay, to be profitable*
gbé — **lo** *to give s.o. a ride/carry s.t. and go* 7
gbé — **níyàwó** *to marry s.o.*
gbédègbéyò *a polyglot* 5
gbéra *to go somewhere*
gbéyàwó *to marry* 14
gbékèlé *to trust*
gbèsan *to avenge*
gbìn *to plant*
gbogbo *all* 2
gbó *to hear*
gbó èdè Potokí *to speak Portuguese* 3
gbódò *must* 2

H

há *to be tight (as with clothes or shoes)*
han *to scream*
Hébérù *Hebrew*
hó *to boil (e.g., water)*
hôtéèlì *hotel* 7
Hóndà *Honda* 9
hún/yún *to feel itchy*

I

Ìbàdàn *(name of a city)* 1
ibalùwè *bathroom* 4
ibè *there* 7
ibejì *twins*
ibèrè *the start/beginning* 18
ibi *here* 7
ibi *evil*
ibi tí *where/place that*
ibi àsè *a party/place of festivities* 1
ibi ijó *a dance hall* 8
ibi ìsé *a place of work* 8

ibi kankan *anywhere* 7
ibikíbi *anywhere/any place*
Íbò *the Igbos* 17
iboorùn *shoulder scarf* 9
ibon *gun* 9
ibòsè *socks* 9
ibòwó *gloves* 9
idaàjì *half* 18
idaajì màiì *half a mile* 17
idáhùn *response/answer* 10
idájí *dawn*
idán *magic*
idána *the ceremony that accompanies the payment of the bride-price (dowry)* 14
idánwò *test/exam* 7
idánwò àseparí *final exam* 18
ìdì *bundle*
ìdì *eagle*
idíkò *car/motor park, bus depot* 17
ìdin *maggots*
Ifá *Ifa divinity*
ifà *profit/luck*
ife *cup/glass/tumbler* 2
ifé *whistling*
ife *a small sized bird*
Ifè *name of a town* 3
ifé *love*
ifòn *rash*
ìgàn asò *length of cloth, usually 6 or 12 yards*
igi owó *cash crop*
ìgò *bottle* 12
igbá *calabash*
igba *two hundred*
igbà *rope used for climbing*

ìgbá	<i>garden eggs (a type of fruit)</i>	ilá	<i>okra</i>	ilú òkèèrè	<i>foreign country</i>
ìgbà	<i>time</i>	ilé	<i>house</i> 2	ilú òyìnbo	<i>European country</i>
ìgbà láéláé	<i>those days of yore</i>	ilé àwọn àgbè	<i>farmer's house or Cocoa House</i> 3	ilù	<i>drum</i>
ìgbà tí	<i>when (indirect question)</i>	ilé-egbògi	<i>drugstore</i>	ilúkñlú	<i>any town/ country</i> 13
ìgbàgbó	<i>faith/belief</i>	ilé-epo	<i>gas station</i>	ikókoré	<i>food made from water yam</i> 12
ìgbálè	<i>broom</i> 15	ilé-eré	<i>theater</i> 7	ikòkò	<i>pots</i> 12
igbe	<i>a shout, yell (noun)</i>	ilé-èkó alákòóbèrè	<i>primary school</i> 18	imò àwújọ àdáyébá	<i>anthropology</i> 18
Ìgbé-ayé ní Yunifásítì	<i>university life</i> 18	ilé-èkó gíga	<i>college/ university</i> 14	imòràn	<i>advice</i>
ìgbéyàwó	<i>wedding</i> 14	ilé-èkó jéléósimi	<i>nursery school</i> 18	iná	<i>lamp/fire</i> 9
ìgbé	<i>feces</i>	ilé-èkó oníwèé méwàá	<i>high school</i> 15	iná orí	<i>lice</i>
ìgbékèlé	<i>trust</i>	ilé-eranko	<i>zoo</i> 7	íñkì	<i>ink</i> 2
ìgbóná	<i>high fever</i>	ilé-ifiwéráñsé	<i>post office</i> 17	inú igbó	<i>in the forest</i> 13
ìgbónràn	<i>obedience</i>	ilé-ifowópamósí	<i>bank</i> 7	inú mi dùn	<i>I'm happy</i> 15
ihà àríwá	<i>north</i> 16	ilé-ifosó	<i>laundromat</i> 7	ipá	<i>strength</i>
ihà gúsù	<i>south</i> 16	ilé-ijó	<i>a dance hall</i> 7	ipa	<i>part/role</i> 7
ihà-ìlà oòrùn	<i>east</i> 16	ilé-ìkáwé	<i>house of book reading/library</i> 2	ipàdé	<i>a meeting/an appointment</i> 3
ihò imú	<i>nostril</i>	ilé-ìkósé	<i>trade school</i>	íparí	<i>the end</i> 18
ihà-ìwò oòrùn	<i>west</i> 16	ilé-ìtawé	<i>bookstore</i> 7	íparí òsè tí ó kojá	<i>last weekend</i> 14
ìjáde òkú	<i>funeral ceremony</i> 14	ilé-ìwé	<i>school</i>	ípínlè	<i>state</i> 17
ìjàngbòn	<i>trouble/problem</i>	ilé-ìwé alákòbérè	<i>primary school</i> 15	ípínlé Ogun	<i>Ogun state</i> 16
Ìjàpá	<i>tortoise</i>	ilé-ìwòsàn	<i>hospital</i> 13	ipò	<i>position</i> 12
Ìjèbú Òde	<i>Yoruba town</i>	ilé-Olúbàdàn	<i>the palace of the king of Ibadan</i> 7	íran	<i>lineage</i>
ìjejo	<i>seven days ago</i> 14	ilé-olókè méjì	<i>two-storey building</i> 4	írántí	<i>remembrance</i>
ìjesán	<i>eight days ago</i> 14	ilé-oúnjé	<i>dining room/restaurant</i> 4	írèlè	<i>humility</i> 13
ìjeta	<i>two days ago/day before yesterday</i>	ilé-oba/ààfin	<i>palace</i>	íresì	<i>rice</i> 12
ìjì	<i>whirlwind</i>	ilé-òkò òfurufú	<i>airport</i> 7	íresì jòlóòfù	<i>jollof rice</i> 12
ijó	<i>dance (noun)</i> 11	ilé Olórun	<i>church</i>	írì	<i>dew</i>
ìjoyè	<i>coronation</i> 14	ilé-otí	<i>pub house/bar</i> 7	irin	<i>iron</i>
ìjøba	<i>government</i> 15	ilé-sinimá	<i>movie theater</i> 7	írinàjò	<i>a trip</i> 7
ikà	<i>wickedness</i>	ilékílé	<i>any house</i> 17	írinwó	<i>four hundred</i>
ikán	<i>termite</i>	ilè Yorùbá	<i>Yorubaland</i>	írírí	<i>experience</i> 29
ikóbìnrinjò	<i>polygamy</i>	ilú	<i>town/country</i> 7	író	<i>women's wrapper</i> 9
ikòkò	<i>pot</i>			íròhìn	<i>news</i>
ikókó	<i>newborn</i>			író	<i>lie/untruth</i>
ikómójáde	<i>naming ceremony for a child</i>			íròlé	<i>evening</i> 11
ikókoré	<i>stewed pudding made from yams</i>			irú	<i>type/kind/sort</i>
ikú	<i>death</i>			irú — wo	<i>what kind of</i> —

irú fermented locust beans
 used for seasoning
 stew
irun hair 10
irùngbòn beard 22
ìsàlè downstairs/below 4
isimi rest/vacation 18
ìsin church service/
 worship service
ìsinkú funeral
 ceremony 14
ìsomolórúkò naming
 ceremony 14
ìsàn omi flowing water
ìsèlú politics 8
isé work 2
isé poverty
isé-ilé house/home
 work 15
isé ọnà art work 7
isé won their work 2
ìséjú minutes 11
ìsílé house warming 14
ìsírò arithmetic 10
isu yam 2
isu kan one yam 2
ita outside
itan thigh
ítàn story/tale/history
ítijú shame
ító saliva
ítò urine
ítumò meaning 13
ìwà ibàjé bad behavior
ìwà ikà wicked behavior
ìwádìí investigation 8
ìwé book 2
ìwé atúmò èdè dictionary 2
ìwé-èrí certificate 18
ìwé-èrí oníwèé-méfà
 grade school
 diploma 18

ìwé-èrí oníwèé-méwàá
 high school
 diploma 18
ìwé ìròhìn newspaper 3
ìwé ìtàn novel 3
ìwé-kíkà reading 18
ìwé-kíkò writing 18
ìwé méfà primary school
 (length of course:
 six years)
ìwé orin song book
ìwé titè typing 8
ìwé yìí this book 2
Ìwó (name of a town) 3
ìwo horn
ìwò act of looking
ìwó hook for catching fish
ìwó umbilical cord
ìwo you P
Ìwo nkó How about
 you? 1
ìwòn scale 8
iyán pounded yam 12
ìyàtò difference
ìyàwó wife 2
ìyéñ/yéñ that one
ìyéyìn òkú padà funeral
 14
iyì honor 13

J

jáde ilé-èkò to graduate 18
jáde kúrò exit/leave
jàjà finally
jalè steal
Jàméikà Jamaica 5
jákéètì jacket 9
Jámáànì Germany 16
Jèpáànì Japan 5
jèrè to profit
jé one of the forms of the
 verb 'to be'
je to eat 3

jé kí a... let us... 16
Jé kí a sọ pé let us say
 that 9
jé kí ó... let him... 16
jé kí N... let me... 16
jéun to eat (food) 3
jéun àárò to eat
 breakfast 11
jí to wake up 7
jí to steal something
jígí mirror
jíjáde òkú funeral
 ceremony (usually
 done about a year
 after the person has
 died)
jíjé oyè coronation/
 conferring of a
 degree/chieftancy
 title
Jímò Friday
jiná cooked/well done
jìnnà to be far 17
jiyàn to argue 18
jó to dance 3
jó to burn 5
jogún to inherit
jókòó to sit down 3
joyè to be coronated 14
jógíráfi geography 3
jòwó kúrò! please go
 away 14
jùlo the most/more than

K

ka to count or read
 something
ka ìwé/kàwé to
 study/read books 3
ka oókan tití dé eéwàá to
 count one to ten 4
káàárín (ní + àárín) in
 between 12
káàárò good morning

káalé good evening/late evening
káàsán good afternoon
kaba dress 9
kádiláàkì Cadillac 9
káfíntà carpenter 13
kafitérià cafeteria 12
kàléndà calendar 2
kámérà camera 4
kan one
Kánádà Canada 5
kankan any 2
karùnún fifth
karùndínlógún fifteenth
kàwé to study 7
keeki cake 15
kejèé seventh
kejì second
kelòó which ____?
kéré jù too small/little
kéré to be small 6
Kérésìmesì Christmas 16
kefà sixth
kejòó eighth
kéké bicycle 4
kékòó to study 18
kémísírì chemistry 8
Kényà Kenya
korin to sing
kerìndínlógún sixteen
kèsànán ninth
ketàá third
kewàá tenth
kí to greet 14
kí ____ should
kí ____ tó before s.o.
 (does s.t.) 11
kí a sọ òtító to tell the truth 18
kí í don't usually
 (habitual negative marker)
kígbe yell/shout
Kí ni? What is? 1
kiíní first

kíláàsì class 2
kínkíní a little bit
kó to teach/learn 5
kó gather
kò (negative marker) 1
kó ____ kúrò to remove
 s.t. 12
kò i tí i have not yet
kò i pé not complete
kó irun to plait one's
 hair
 with thread 15
kò ní i will not
kò pé not long/soon
kò pé lèhìn not long after
kò pò tó it is not as many
 as
kò sí negated form of
 'wà' the verb to be
kò se nìnkankan it
 doesn't matter 18
kòkó cocoa
kóòkì Coke 12
kóòmù comb 15
kóòtù coat 9
Kòráñì Koran 15
kóriírà to hate 5
kó to build 17
kó to teach/learn or to
 build
kò to write/to sing
kò to refuse
kó ____ /kókó ____ first
 (do) ____
kó èkó to study 3
kó ilé to build a house 7
kò itàn to write a
 story 15
kò létà to write a letter 3
kó ni it is not 2
kò omo to teach a child
kóbò kobo (Nigerian
 penny) 2
kóbóòdù cupboard 4
kojá to pass 11

kókàndínlóbòn twenty-ninth
kókànlá eleventh
kókó first of all 12
kóléèjì college 18
kònbiñfù corned beef 12
Kontinéntàl Continental 9
kókòtù court 13
Kòráà Asians
korin to sing 3
kóséètì bra 9
kù to remain
kú oríire! congratulations! 14
kúkì cookie 14
Kùmò club 9
kun ilé to paint a house 3
kúrò to leave 4
kúrò ní to leave
 (somewhere)
kúrú to be short 6
kúùròlé good evening/
 early evening

L

la òkun kojá cross the sea
láàárín among
láàárò in the morning
láàárín between/in the middle of
lábé under/beneath
lábé (ní + abé) under 12
lágbára Olórun by the grace of God
lái without 17
lái fa òrò gùn to cut a long story short
lái ni àánú without mercy
lái sọ without speaking 16
lái se àní-àní without mincing words 18
láiipé soon
láalaalé every night 15

lálé *at night*
 lánàá *yesterday* 3
 lápà òsì (*ní + apá òsì*)
     on the left-hand
     side 12
 lápá òtún (*ní + apá òtún*)
     on the right-hand
     side 12
 lára ògiri *on the wall* 4
 láràárò (*ní àràárò*) *every*
     morning 8
 láràárò ojó Móndè *every*
     Monday morning 15
 láti *in order to*
 láti *from*
 láti ibí *from here* 11
 lati dín dòdò *in order to*
     fry plantains 12
 láti Èkó *from Lagos* 17
 láti ojó náà lọ *from that*
     day on
 láti ojó yíí *from this day*
     on
 lawo *to be generous* 6
 láyòlé *reliable/dependable/*
     important
 le *to be difficult* 18
 lè *to be able/can* 4
 lè sọ *can say* 11
 légbèé (*ní + ègbé*)
     near/beside/on the
     side 12
 léhìn (*ní + èhìn*)
     behind/at the back
     of/after 12
 léhìn èyí *after this*
 léhìn náà *afterwards*
 léhìn tí *after*
 lenu *in the mouth*
 lénu işé *at work*
 lésèkèsè *immediately*
 lílo *going*
 língúísíkì *linguistics* 16
 lítirésò *literature* 5
 lo/fi *to use* 9

lójoojúmò *every day* 8
 lójú tití *on the street* 14
 lókè *above*
 Lomé *(name of a town)* 3
 lóòótó ni *it is true that*
 lórí (*ní + orí*) *on top*
     of 12
 lótíító *truly*
 lọ *to go*
 lò *to grind*
 lọ aṣò *to iron clothes* 14
 lọ sí ita *to go outside* 14
 lọ sun *to go and sleep* 4
 lódò/ní òdò *— place*
     of —
 lódoqdún *every year* 15
 lóla *tomorrow* 5
 lọ aṣò *to iron clothes* 7
 lónà *on the way* 9
 Lóndònù *(name of a*
     city) 3
 lósànán *in the afternoon*
 lósòsán *every after-*
     noon 15
 lósòsè *every week* 15
 lówó/lówólówó *right now*
 lóyà *lawyer* 13
 lù *to beat*
 lú ilù *to play drums*

M

mà *ma'am*
 má *do not*
 maa *future marker (will)*
 maa ní *usually/habitual*
     tense marker
 má bínú *don't be*
     upset 14
 má mu ọtí *don't drink*
     wine 4
 má pariwo *don't make*
     noise 16
 má pé *don't be late* 3

má sèyonu *don't*
     worry 14
 máa *will (future*
     marker) 4
 maa lò *keep going* 17
 máàpù *map* 16
 magasùnì *magazine*
 màiñì *mile* 17
 màmá *mother*
 màmá màmá *grand-*
     mother 2
 màmá màmá Òjó *Ojo's*
     grandmother 5
 mánéjà *manager* 18
 mángòrò *mango* 11
 mårùnún *five (adj.)*
 matimátiíkì *mathe-*
     matics 18
 méje *seven (adj.)*
 méjì *two* 2
 méjìlá *twelve (adj.)*
 mélòó *how much* 2
 méfà *six (adj.)*
 méfà ààbò *six and a*
     half 11
 Mékà *Mecca* 14
 mérin *four (adj.)*
 mésànán *nine (adj.)*
 Mèsédiisì *Mercedes* 9
 métà *three* 2
 mewàá *ten (adj.)*
 mi *my*
 milonía *millionaire* 14
 mìíràn *another* 11
 mímó *clean*
 mìíràn *another*
 mo *I* 1
 mo sórí *I'm sorry* 14
 mó *clean (adj.)*
 mó *anymore*
 mó *to build, especially*
     with mud
 mó *to know*
 mó rará *any more*

móínmóín bean pudding
 (a Nigerian dish) 12
mókàndínlógún nineteen
 (adj.)
mókànlá eleven P
Mónídè Monday
mósáláásí mosque 7
mótò motor 17
mú take/grab
mu to drink 12
mú — lọ sí to take —
 to
mu kofí to drink coffee 5
mu ọtí to drink beer/an
 alcholic
 beverage 12
mu sìgá to smoke
 cigarettes 4
múra to dress up 9
mùsíòmù museum 7
mùsùlùmí Moslem

N

ń (progressive marker) 1
ń bò to be coming 11
ná to spend money
ná ojà to price
 goods/haggle
náà too 6
náà determiner 'the'
Nàijírìyà Nigeria
náín nine pence
náírà (basic unit of
 Nigerian currency) 2
náká to touch 9
ni to be 1
ní to have 1
ní in/on/at 1
ní ìgbà láéláé once upon
 a time/a long time
 ago
ní ìjarùnún four days ago
ní ijeje six days ago

ní ijéloró a few days ago,
 the other day
ní ijefà five days ago
ní ijejo seven days ago
ní ijérin three days ago
ní ijésànán eight days
 ago
ní ijéta day before
 yesterday
ní nñkan bí — at
 about —
ní ojó kan one day
ní ojó mårùnún òní four
 days from today
ní ojó méje òní six days
 from today
ní ojó méfà òní five days
 from today
ojó méjọ òní seven days
 from today
ní ojó mérin òní three
 days from today
ní kúkúrú in short 15
ní ojú tití on the street 8
ní tèmi as for me 9
níbè there
níbí here 4
Níbo ni..? Where is..? 1
nígbà tí — bá
 conditional clause
 marker
nígbà wo when (direct
 question)
nígbàkigbà anytime 7
níláti have to 11
níná ojà haggling for a
 bargain price
nínú in/inside
nípa about 2
nípa ara rè about
 himself 3
nípa báyíí this way 18

nísàlè below 8
Nísaàní Nissan 9

nísisiyí now 3
nítorí èyí because of this
nítorí náà so, thus,
 therefore
nítorí pé because
nítòsí (ní + itòsí) near
 12
níwájú (ní + iwájú) in
 front of 12
níwájú ilé in front of the
 house 15
ñjé (question marker)
nkó what about
nñkan thing 5
nñkan èèlò ingredients 12
nñkankínñkan anything 4
nómbà number
nóðì nurse 13
nu ara to dry off one's
 body with a towel 15

O

o you
ó he/she/it
Òo response to a greeting
ó dàbò goodbye
ó mà se o it is a pity
ó rè mí I am tired
o sé thank you
ó se pàtákì it is important
ó tì no 1
ó yé mi I understand 16
obì kolanut 17
obìnrin woman 2
obìnrin titóbi a big
 woman 6
òde òní nowadays
òdikejì opposite 7
odó mortar
odo zero
òdodo truth
òdòdò flower
òfò waste
ògèdè incantations

ògiri wall 4
ògo glory
ògò act of insisting on (getting one's money from a borrower)
ògógóró alcoholic palm wine 12
ogójì forty
ogún twenty
ogún inheritance
Ògúnnáìkè (name of a person)
Ògúnndé (name of a Yoruba artist) 7
ogbó old age
ohun thing
ohùn voice
ohun èèlò utensils/ implements/ ingredients
ohun èlò orin musical instrument 9
ohun ìrinnà means of transportation 8
ohun mímu drinks 12
ohun ọgbìn crops
ohun tí ó dé what happened (indirect question)
Òjó (personal name) 2
ojoojúmó daily/everyday
ojú eyes/face 15
ojú tití on the street 9
òkè mountain 7
òkè kíni first floor 4
òkè Olúmọ Olumo Rock 7
oko farm/countryside
oko ọdè hunting trip
ònìkòwé writer 18
òkú corpse/ghost
okùn rope 10
òkun ocean
òló slang word for a young woman 13
ológbò cat 11

olórí president/head 16
olùkó teacher
olúkùlùkù everyone
olùtojú ọmọ a babysitter/nanny 11
olówó a rich person 6
Olú (personal name) 2
olú-ìlú capital 16
olùdarí director 18
olùfẹ loved one/girlfriend/ boyfriend 9
olùkó teacher 2
omi water 11
(omi) ọsàn orange juice 12
(omi) gíréèpù grape juice 12
Omidan Miss 3
òní today
onígbàgbó Christian 14
oníjágídíjágán a violent person 6
onílé landlord
onírinàjò a traveler 16
onísùúrù a gentle person 6
oníṣòwò trader/business person 10
oníṣòbù shopkeeper 15
oníwàpèlè a gentle person 6
oníyèyé clown 6
oógùn sweat
óókan one
oókàndínlógún nineteen
oókànlá eleven
oókànlélögún twenty-one
oore kindness
oòrùn sun
òpin end
opó widow
òpó pillar/pole
òpò preparations
òpùrò liar 13
orí iná stove top

orí òkè on the mountain 14
oríire success
orílè-èdè Áfríkà the African continent 16
orín chewing stick 15
orin song 8
oríṣiríṣi àwòrán plenty of pictures 4
oró hurt/pain
orò a type of Ijebú masquerade
òróró vegetable oil 12
òróró gbígbóná hot oil 12
òru at night/middle of the night 11
òrùka ring 17
orúkọ name 1
orúkọ mi my name 1
orúkọ rẹ your name 1
òṣì poverty
òṣisé worker/a hard working person 6
osó wizard
Òṣogbo Yoruba town
osù month 8
osù tí ó kojá last month 8
òtító truth
òun he/she/it P
òun nì yí here it is
oúnjé food
oúnjé àárò breakfast 11
oúnjé alé supper 11
oúnjé àwọn Kòráà Lebanese food 12
oúnjé àwọn Sainñísì Chinese food 12
oúnjé díndín fried food 12
oúnjé ọsán lunch 11
òwe proverb
owó money 2
òwò business
owú jealousy
òwú thread

òwúrò *morning*
oyè *degree* 18
Oyè ijìnlè gíga jùlò
Ph.D. 18
òye *wisdom*
oyin *bee/honey*
Öyìnbo *a European* 5
oyún *pregnancy*

O

oba *king* 16
obabìnrin *queen* 16
óbè *knife* 9
obè *stew/soup*
— adié *chicken*
stew 12
— ewédú *ewedu*
stew 12
— ejá *fish*
stew 12
— èfó *green*
vegetable
stew 12
— elédè *pork*
stew 12
— eran *meat*
stew 12
— ilá *okra*
stew 12
— tòlótòló *turkey*
stew 12
òdàlè *a traitor* 6
òdàn *plains (geographical area)*
òdè *a stupid person*
òdó *youth*
òdò Dúpé *Dupe's place* 11
odoqdún *every year* 8
odún *year*
odún kérésimesì
Christmas 9
odún tí ó n bò
next year 6

ófínsì *office* 11
ófínsì tíkéètì *ticket office* 11
òfò *mourning for the dead*
ògá *master* 15
ògà *chameleon*
ògá ilé-iwé *principal* 18
ògèdè *banana* 12
ògèdè àgbagbà *plantains*
12
ògò *cudgel*
ogóta *sixty*
ogórin *eighty*
ogórùnún *one hundred*
ogbà *campus* 11
ogbà yunifásítì *university campus* 7
ogbà olópàá *police station*
ogbà panápaná *fire station*
ogbó *(a type of leaf)*
ogbòn *thirty P*
ojá *market/goods* 4
ojá pàtákì *an important market or product* 17
ojó *day* 7
ojó Àlámísì *Thursday* 8
ojó ibí *birthday/naming ceremony* 5
ojó Jímò *Friday* 8
ojó kan náà *the same day* 8
Ojóbò *Thursday*
òjògbón *professor* 18
òjòjò *(a Yoruba dish)* 3
ojoojó Móídè *every Monday* 11
Ojórú *Wednesday*
òkànjuwà *a greedy person* 6
okó *hoe*
oko *husband*

òkò *vehicle* 4
òkò *sword*
òkò aláago mérin *a four o'clock train* 11
òkò ayokélé *motor car/automobile*
Òkò kíní *name of a neighborhood* 17
Òkò kejì *name of a neighborhood* 17
òkò òfurufú *airplane* 8
òkò ojú irin *train* 8
òkò ojú omi *ship* 8
oko *husband* 1
òkéré *squirrel*
òkùnrin *man* 2
olá *honor* 13
olà *riches* 13
òlé *a lazy person* 6
òlèlè *steamed bean pudding, like móímóín*
ologbón *a wise person* 6
olójà *owner of goods/products* 10
olópàá *policeman* 18
olórò *rich person*
Olórún *God* 14
olósà *thief*
òludé *holiday* 16
omó *child/children* 2
òmò *builder/mason*
omó gíga *tall child* 9
omó ilú Améríkà *an American citizen/a native of America* 3
omó ilú ibo ni é *Where are you from?*
omó ilú Kánádà *a Canadian citizen* 3
omó ilú wa *our countryman* 14
omó ilú Sàgámù *a native of Sagamu* 16

ọmọ jéjé gentle child 9
 ọmọ kíláàsì classmate 7
 ọmọ-òdò maid/
     houseboy 14
 ọmọ ọdún
 márùúndínlógbòn 25
     years old 5
 ọmọ-ọdún méjí two years
     old 18
 ọmọ ọdún méfà six-year-
     old child
 ọmọ yàrá roommate 5
 ọmòbìnrin daughter
 ọmodé a young person 5
 ọmokùnrin son
 ọnà embroidery/design
 ọnà way
 oni crocodile
 ọpá yard 18
 ọpá Ọrányàn the staff of
     Oranyan 7
 ọpẹ palm
 ọpò plenty
 ọpòlòpò plenty/many
 ọrẹ gift
 Ọrè Yoruba town
 ọré friend 2
 ọré rè méjì his/her two
     friends 3
 ọré tòótó a true friend 6
 orò riches
 ọrò words
 ọrún hundred
 ọrun bow
 ọrun heaven
 ọrun neck
 ọsán afternoon 11
 ọsàn orange (fruit) 11
 ọsè week
 ọsé injury
 ọsé soap 15
 ọsó ornament
 ọtí any alcoholic
     beverage, e.g.,
     beer, wine 12

ọtí tí kò le nonalcoholic
     drink
 ọtún right
 ọwò broom
 ọwó flock (as of birds,
     cattle, etc.)
 ọwò respect
 ọwó òsì left (hand) 17
 ọwó ọtún right hand/right
     direction
 ọwón dear (as in "dear
     Kemi")
 Oya wife of Sàngó/river
     Niger
 ọyà wages/salary
 ọyà game animal such as
     hedgehog or bushpig
 Ọyó Yoruba town
 ọyún pus

P

pa to kill 5
 pa ____ dé to close s.t. 4
 pa irò mo ____ to lie
     about someone
 páàsì idanwo to pass an
     exam/do well 18
 padà dé to return 14
 padà dé láti to return
     home from 7
 padà sí to return to 7
 pàdé to meet 1
 pákó planks 9
 pákò chewing stick (for
     brushing the
     teeth) 17
 pálò living room/parlor 4
 panápaná firefighter 18
 parí to finish 11
 pariwo to shout/yell
 pàsẹ command
 pátá panties 9
 pàtákì important

pátákó chalkboard 4
 pátápátá completely
 pè to call 4
 pe ____ to call s.o. 7
 pè padà to call back/
     return s.o.'s call
 pe ófisi to call the
     office 11
 péré just 5
 pèsè provide
 pé to be late 4
 péènì pen 2
 pélú with/and 1
 péñsùlù pencil 2
 pepusí Pepsi 12
 Pijó Peugeot 9
 pín to divide/share 15
 pín fún ____ share with
 pinnu to determine 9
 Potokí Portuguese
 pón to wrap
 pon omí to fetch water
 potimántò suitcase 4
 pupa (to be) red 5
 púpò a lot/many/much 2

R

rà to buy 2
 ra aso to buy clothes 5
 rán to sew 9
 rán ____ létí to remind 14
 rán ____ (lo) sí to send
     s.o. to
 ran ____ lówó to help
     s.o. 15
 rán aso to sew clothes 5
 réntí remember 3
 rárá at all 2
 rédiò radio 4
 rere good
 re your (sg.)
 rè his/her/its

re *to soak something*
rékòdù *records*
 (music) 3
rèrè osùn *red dye* 4
réritinín *to laugh (a laugh)*
ri *to see* 3
rín *to laugh*
rìn *to walk* 3
Rìnóòltì *Renault* 9
Rìpóblíkì *Republic* 16
ro *ache/hoe*
rò *stir*
ro àmàlà *to prepare food made of yam flour* 12
ró ìró *to wrap a wrapper*
ro èbà *to prepare cassava flour* 12
ro oko *to mow the lawn ("to till the ground for sowing by hoeing it")* 4
rò pé *think that*
ròhìn *to report*
ròra/E ròra *be careful* 14
rorùn *to be easy* 15
Rósíà *Russia* 16
ru èrù *to carry a piece of luggage (on the head)*
run orín *to chew a chewing stick* 15

S

sà *sir*
sa ipá mi *to try my best* 15
Sáàbù *Saab* 9
sábà *usually* 8
Sábo Makun *name of a market* 17
Sábo Qfin *name of a place* 17
saikólójì *psychology* 18

sandùnì *sardines*
sanra *to be fat* 6
sáré *to run* 3
sáré lò *to run somewhere* 15
Sátidé *Saturday*
sáyéñsì *science* 18
se *to cook*
sè oúnje *to cook food* 7
Senégaliñsì *Senegalese*
sí *to/on* 16
sì *sentential conjunction 'and'*
sí ori *on the head*
sígá *cigarette* 11
síkáàfù *scarf* 9
síkéètì *skirt*
simésítà *semester*
simi *to rest* 7
sín *to sneeze*
sin *bury*
síngíléètì *singlet/undershirt* 9
sinimá *cinema* 3
sínkú *to perform a funeral ceremony* 14
sinmi *rest/relax*
síso ọmọ lórúkọ *naming ceremony*
sítéríò *stereo* 4
sítóòfù *stoves* 9
sòkòtò *pants* 9
sórá *on top of/on* 12
sosiólójì *sociology* 18
só *to say* 11
só — nù *to throw away/lose* 5
só fún *to tell/to say to* 2
só fún mi *to tell me* 2
só pé *to say that* 4
Sónndè *Sunday*
sòrò *to talk* 3
sòrò pèlú *to talk with s.o.* 11

sòrò sókè *to speak more loudly* 4
sùn *to sleep* 3
Sunny Ade *(name of a Nigerian juju musician)* 14
Sùólójì *Zoology* 18
sùúrù *gentleness* 6
Sùwàhílì *Swahili, language spoken in Kenya, Tanzania, and parts of other East African countries*
súwétà *sweater* 9
súwñtì *sweets* 14
súyà *hot seasoned and roasted meat strips* 17

S

Ságámù *name of a Yorùbá town* 17
Sáinà *China* 5
Sainñsì *Chinese*
sé *Yes/No question marker* 1
sé *to do* 2
sé — ní jàmbá *to hurt s.o.*
sé àkíyèsí *to notice s.t.*
sé eré/seré *to play*
Sé èrù máá ní bà é? *Are you usually afraid?* 18
sé ìdánwò *to take a test* 7
sé ilara *to be jealous/envious of s.o.*
sé iléri *to promise to*
sé isé ilé *do your homework* 5
sé itójú *to take care of*
sé iwádií *find out/investigate* 8

se kékì *to bake a cake* 15
 Sé ó yé e? *Do you understand?* 17
 se oriire *to be lucky* 6
 se ojó ibí *to celebrate a birthday* 5
 seré *to play* 3
 séètì *shirt* 9
 selè *happen*
 sèsè *recently* 12
 sí *to open*
 sibí *spoon* 9
 sisé *to work* 3
 sisé jù *to work too much* 11
 silé *to have a house warming* 14
 sisí ilé *house warming*
 siwájú *lead/do something first before others do it*
 sòfin *to make a law* 15
 sòfò *to waste*
 Sókótó *town in northern Nigeria*
 sòkòtò *pants*
 Sónáriwo *(name of a person)*
 sòro *to be difficult* 12
 sòóbù *shop/store* 7
 sòòkì *chalk* 4
 sòòsì *church* 9
 sùgbón *but* 2

T

ta *to sting*
 tà *to sell* 5
 ta ni *who ____ (direct question)?*
 tábí *or 1*
 tábilì *table* 4
 takísí *taxi* 8
 tán *to finish*

Tansánìà *Tanzania*
 táwéèlì *towel* 15
 télò *tailor* 9
 té béèdì *to make a bed* 15
 té iwé *to type*
 télè *before* 18
 télé *to follow* 7
 telifísònñù *television* 3
 telifóònù *telephone*
 tí *that (relative clause)*
 ti *of (possessive marker)*
 ti *present perfect marker 'have'*
 tì *to close* 4
 tí a n pè ní *that we refer to as* 17
 tilè *even*
 tínínrín *to be slim* 6
 tipátipá *by force*
 tiraka *try/attempt*
 tire *yours* 14
 tití *street* 8
 tiwo *yours* 6
 tò *arrange*
 tóbi *to be big* 6
 tolótòló *turkey*
 tòmáti *tomatoes*
 tójú *to take care* 15
 Tópé *name of a person* 11
 tún *also* 6

 tún ____ fò *to rewash s.t.* 15
 tún ____ so *to repeat s.t.* 15
 tún ____ se *to correct/repair/redo* 6
 tún lè *can also*
 tún un so *to repeat it* 4
 tuntun *to be new* 6
 tutù *to be cold* 6
 túwó *food made from corn flour* 12

W

wá *to come* 16
 wá *to search for* 5
 wa *our*
 wà *to be (in a place)* 4
 wá níbí *come here* 4
 wa ɔkò *to drive a car*
 wádíí lówó *to find out from ____* 11
 wákàtí *hour*
 wé gèlè *to wear a head gear tie*
 wè *to swim* 3
 wé ara *to bathe* 15
 wéwé *small bits*
 wo *to watch/look at s.t.* 4
 ____ wo? *which ____ ?*
 wo ____ sàñ *to heal*
 wo sinimá *to watch a movie* 7
 wo telifísònñù *to watch T.V.* 3
 wolé *to look at a house*
 wolè *to look at the ground*
 wò (wò ilé) *to enter* 17
 wò *to wear/take (a bus), etc.* 8
 wò bòòsì *to take the bus* 15
 wò ɔkò *to take a car* 16

 wò ɔkò ojú-irin *to take a train* 11
 wò sòkòtò *to wear pants* 15
 wò takísí *to take a taxi* 8
 wóléètì *wallets* 10
 wón *to be expensive* 2
 wón *they*
 wón iyò *to sprinkle salt* 12
 wonyí *these*
 wùn *to be pleased with s.t.*

Y

- yá *to borrow* 2
 yà *turn/draw*
ya irun *to comb hair* 15
yà sí *to turn to* 17
yà sí ọwó ọtún *turn right*
or turn to (your)
right hand 17
yán *to yawn*
yan *to barbecue* 12
yànmùyánmú *mosquito*
yàrá *room* 4
yára lò *hurry/go quickly*
yàtò sí *apart from* 3
yèbùyébú *puppet/ordinary*
yélò *yellow* 5
yen *that*
yeri *earring* 2
yíí *this* 2
yín *your (pl.)*
yípo ọdún *year round*
yòókù *the remaining*
yọ *subtract*
yò fún wọn *to rejoice/be*
glad for them 14
yunifásítì *university* 3

English - Yoruba

A

a *kan*
 a few *díè*
 a little *díè*
 a lot *púpò*
 abdomen *ikùn*
 accident *ijànbá*
 to accompany *sin* — *lo*
 actor *òséré*
 address *àdírésì*
 after *léhìn*
 afternoon *òsán*
 again
 to be against *lòdì*
 to agree *gbà*
 airport *ilé-òkò òfurufú*
 all *gbogbo*
 also
 always *gbogbo ìgbà*
 American *omọ ilú*
     Améríkà
 to be angry *bínú*
 anthropology *èkó ìsèdá*
     ayé
 apartment *àpátíméntì*
 appointment, meeting
     ipàdé
 April *osù derin ọdún*
 to argue (with), debate
     jiyàn (*pèlú*)
 arm *apá*
 to arrange *sètò*
 to arrive *dé*
 as *bí i*
 to ask (for) *bèrè* (*fún*)
 at *ní*
 at the same time *ní ìgbà*
     kan náà
 to attend *lo*
 August *osù kejo ọdún*

B

back *èhìn*
 bad *burú*
     it's too — *ó burú*
     jù
 bag *àpò*
 baggage *erù*
 balcony *bákónì*
 ball *bóòlù*
 banana *ògèdè*
 band *eléré*
 bank *ile ifowópamósí*
 banker *òsísé* *ilé-*
     ifowópamósí
 bar *ilé-ötí*
 bargain *òpò ojà*
 basketball *bóòlù alápèrè*
 bath *ìwè*
 to bathe *wè*
 bathroom *ilé-ìwè*
 beach *etí òkun*
 beans *èwà*
 beard *irùngbòn*
 to beat *lù*
 beautiful *dáradára*
 beauty *ewá*
 because *nítorí pé*
 to become *di*
 bed *ibùsùn/béèdì*
     to go to bed *lo*
     sùn
 bedroom *yàrà*
 beer *bíà*
 before *kí* — *tó*
 to begin *bèrè*
 beginning *ibèrè*
 behind *léhìn*
 to believe *gbàgbó*
 below *lábé*
 belt *bélítì*
 beside *légbèé*

between *láàárín*
 bicycle *kèké*
 big *títóbi*
 biology *bàólógi*
 bird *eye*
 birthday *ojó-ìbí*
     happy birthday
     (e)kú ojó ìbí
 bit *díè*
 black *dudu*
 blackboard *pátákó*
 blouse *búlásì*
 blue *búlúù*
 boat *okò ojú omi*
 body *ara*
 book *iwé*
 bookseller *òntàwé*
 bookstore *ilé itàwé*
 boot *búùtù*
 to bore *sú*
 to be born *bí*
 boss *ògá*
 botany *bótìnì*
 bottle *ìgò*
 bowl *abó*
 box *àpótí*
 boy *omokùnrin*
 boyfriend *olùfẹ́ okùnrin*
 bracelet *ègbà*
 brain *opolo*
 brake *bíréèkì*
 brassiere *kóséètì*
 bread *búrédì*
 to break *dá*
 breakfast *oúnje àárò*
 to bring *mú* — *wá*
 brother *bùròdá/egbón*
     okùnrin/
     àbúrò okùnrin
 brown *búráùn*
 to brush *búróòsì*
 brush *búróòsì*

hair brush <i>búróòsì</i>	to close <i>ti</i>	dog <i>ajá</i>
<i>irun</i>	clothes <i>aso</i>	door <i>ilèkùn</i>
toothbrush <i>búróòsì eyín</i>	coast <i>etí òkun</i>	dormitory <i>ilé-awon</i>
to build <i>kó</i>	coffee <i>kofí</i>	<i>akékòó</i>
building <i>ilé</i>	cold <i>otútù</i>	dream <i>àlá</i>
to burn <i>jó</i>	the weather is _____	dress <i>kaba</i>
bus <i>bóòsì</i>	<i>otútù ní mú</i>	to dress <i>wó aso</i>
business <i>isòwò</i>	colleague <i>egbé</i>	to drink <i>mu</i>
_____ person <i>onísòwò</i>	color <i>àwò</i>	to drive <i>wa (okò)</i>
but <i>sùgbón</i>	comb <i>kóòmù</i>	driver <i>awakò</i>
to buy <i>rà</i>	to _____ one's hair <i>ya irun</i>	drum <i>ilù</i>
C	to come <i>wá</i>	
call <i>ipè</i>	_____ back <i>padà wá</i>	
to call <i>pè</i>	comedy <i>àwàdà</i>	each <i>kòòkan</i>
campus <i>ogbà (yunifásítì)</i>	to complete <i>parí</i>	ear <i>etí</i>
Canada <i>Kánádà</i>	corn <i>àgbàdo</i>	earrings <i>yerí</i>
Canadian <i>omo ilú</i>	D	east <i>ihà ilà oòrùn</i>
<i>Kánádà</i>	dad <i>bàbá</i>	to be easy <i>rorùn</i>
car <i>okò</i>	dance <i>ijó</i>	to eat <i>jeun</i>
to be careful <i>sóra</i>	to dance <i>jó</i>	egg <i>eyin</i>
carpenter <i>gbénàgbénà</i>	dancer <i>oníjó</i>	eight <i>éejo</i>
to carry <i>gbé</i>	date <i>déètì</i>	eighteen <i>eejidínlógún</i>
cassette <i>kásééti</i>	daughter <i>omobìnrin</i>	eighth <i>kejo</i>
cat <i>ológbò</i>	day <i>ojó</i>	eighty <i>ogórin</i>
certainly <i>dájúdájú</i>	dear <i>owón</i>	eleven <i>oókànmi</i>
chair <i>àga</i>	to deceive <i>tàn</i>	to end <i>parí</i>
chalk <i>efun/sóòkì</i>	December <i>osù kejìlá odún</i>	engineer <i>enjiníà</i>
to chat <i>fòròwórò</i>	to decide <i>pinnu</i>	England <i>ilú Òyìnbó</i>
chest <i>àyà</i>	dentist <i>yoyínyoyín</i>	English <i>Òyìnbó</i>
chicken <i>adìe</i>	department <i>dípátíméntì</i>	to enter <i>wolé</i>
child <i>omo</i>	dictionary <i>ìwé atúmò èdè</i>	European <i>Òyìnbó</i>
Chinese <i>Sainñísì</i>	to die <i>kú</i>	evening <i>iròlé</i>
to choose <i>yàn</i>	difference <i>iyàtò</i>	every day <i>ojoojúmó</i>
Christmas <i>Kérésìmesì</i>	to be different <i>yàtò</i>	exam <i>ìdánwò</i>
church <i>sóòsì</i>	difficult <i>le</i>	example <i>àpeere</i>
cigarette <i>sigá</i>	diploma <i>ìwé-èrí</i>	except <i>afi</i>
city <i>ilú</i>	ìdòtí	to be expensive <i>wón</i>
clarinet <i>klárínéètì</i>	dish <i>àwo</i>	to explain <i>se àlàyé</i>
class <i>kíláàsì</i>	to do the _____ es <i>fòwo</i>	eye <i>ojú</i>
to climb <i>gun</i>	to do <i>se</i>	F
clock <i>aago</i>	doctor <i>dókítà</i>	face <i>ojú</i>
		faithful <i>òtító</i>

false *iró*
 family *ebí*
 farm *oko*
 fast *kíakía*
 to be fat *sanra*
 father *bàbá*
 to fear *bèrù*
 February *osù kejì odùn*
 fifteen *aárùndínlógún*
 fifth *karùnún*
 finally *níkehìn*
 to find *rí*
 to finish *parí*
 fire *iná*
 first *kiíní*
 fish *eja*
 fisherman *apeja*
 five *aárùnún*
 flower *òdòdó*
 to follow *télé*
 food *oúnje*
 foot *esè*
 for *fún*
 foreign *àjòjì*
 foreigner *àjòjì*
 forest *igbó*
 to forget *gbàgbé*
 fork *fóòkì*
 forty *ogójì*
 four *eérin*
 fourteen *eérinlá*
 France *Faransé*
 French *Faransé*
 Frenchman *omo ilú*
Faransé
 Friday *ojó Jímò*
 friend *òré*
 frog *òpòló*
 from *látí*
 in front of *níwájú*
 fruit *èso*
 to fry *dín*
 full *kún*

G

game *eré*
 garage *gárééjì*
 gas (gasoline) *epo*
 to gather *kó* *jo*
 to be gentle *ní iwà pélé*
 German *Jámáàní*
 to get *gbà*
 gift *èbùn*
 girl *omobìnrin*
 girlfriend *olùfè obìnrin*
 to give *fún* *ní*
 glove *ibòwò*
 to go *lo*
for a walk *lo*
rìn
with *lo pélú*
 to be good *dára*
 good-bye *ó dàbò*
 government *ìjoba*
 granddaughter *omo-omo*
 grandfather *bàbá bàbá*
 grandmother *màmá*
màmá
 grandson *omo omo*
okunrin
 greetings *ikíni*
 to grow old *dàgbà*
 guest *àlejò*
 guitar *gitá*

H

habit *iwà*
 hair *irun*
 hairbrush *búróòsì irun*
 half *ídajì*
 hand *owó*
 to happen *selè*
 hat *filà*
 to have to *ní láti*
 he *ó*
 head *ori*

headache, to have a *ori fífó*
 to heal *wo* *sàn*
 to hear *gbó*
 heart *okàn*
 hello *báwo ni?*
 to help *ran* *lówó*
 her *rè*
 herb tea *àgbo*
 here *ibí*
 hers *tirè*
 herself *ara rè*
 hi *báwo ni?*
 hill *òkè*
 himself *ara rè*
 his *rè/tirè*
 history *ítàn*
 holiday *oludé*
 homework *isé-ilé*
 honey *oyin*
 to hope *nírètí*
 horse *esin*
 hospital *ilé-iwòsàn*
 hot *gbígóbóná*
to be *gbóná*
the weather is *ó gbóná*
 hotel *hótéèlí*
 hour *wákàtí*
 house *ilé*
 how *báwo*
many *mélòó*
much *mélòó*
much is *eélòó*
ni

human *èdá èniyàn*
 humor *yèyé*
 hundred *ogórùnún*
 to be hungry *ebi í*
pa
 to hurry *kánjú*
 husband *oko*

I

- idea èrò
 if bí ____ bá
 illness àìsàn
 immediately lésèkesè
 important pàtakì
 in ní
 instrument ohun èlò
 intelligent ogbón orí
 island erékùsù
 isn't that so? sé béké kó?
 it ó
 it is ____ ni
 its rè

J

- January osù kiíní odún
 Japanese Japaniísì
 jewel èsó
 joke yèyé
 to joke se yèyé
 journalism èkó iròhìn
 joy ayò
 to judge dájó
 July osù keje odún
 June psù kefà odún

K

- to kill pa
 to be kind láàánú
 kitchen ilé idáná
 knee orúnkún
 knife òbe
 to know mó

L

- laborer alágbàse
 lady arábìnrin
 lake adágún
 lamp iná
 language èdè

- large titobi
 last week òsè tí ó kojá
 late pé
 to laugh (at) fi ____
 rérìnín
 law òfin
 lawyer amòfin/lóyà
 lazy òlé
 leaf ewé
 to learn kó
 Lebanese Kòráà
 left òsì
 on the ____ apá
 leg esè
 to lend yá
 less dín
 lesson èkó
 letter létà
 library ilé-ikàwé
 light ìmólè
 to light tan iná
 like bí i
 to get in line tò
 linguistics linguisùkì
 to listen to fetísí
 literature lítírésò
 little diè
 to live gbé
 to live in gbé ní
 living room pálò
 London Lóndóñù
 long gígùn
 to look at wo
 to ____ for wá
 to ____ like rí bí i
 to lose so ____ nù
 lot púpò
 love ifé
 to love fé/féràn
 luck orí ire
 to be lucky se orí
 luggage erù
 lunch oúnje òsán

- to have lunch je oúnje
 òsán

M

- machine masùnì
 magazine magasùnì
 mail létà
 mailbox àpótí létà
 to make se
 to ____ fun of fi
 _____ se yèyé
 man okùnrin
 manager mánijà
 many púpò
 map máàpù
 March osù keta odún
 market ojà
 marriage igbeyàwó
 to get married se
 igbeyàwó
 mathematics matimátíkì
 May osù karùnún odún
 me mi
 meal oúnje
 meaning itumò
 means ònà
 meat eran
 mechanic mekáníkì
 medicine oògùn
 to meet pàdé
 meeting ipàdé
 merchant onísòwò
 middle àárín
 to be in the ____ of
 wà láàárín
 midnight òru
 milk mílùkì
 million miloníà
 mine tèmi
 minute iséjú
 miss omidan
 mistake àsise

to make a se
àṣise
mister *ògbéni*
Monday *ojó kiíní òṣè*
money *owó*
month *osù*
moon *òsùpá*
more than *ju* lo
morning *àárò*
mother *màmá*
motorcycle *alùpùpù*
mountain *òkè*
climbing
gígún òkè
mouth *enu*
movies *sinimá*
Mr. *Ògbéni*
Mrs. *Arábìnrin*
much *púpò*
museum *mùsíòmù*
music *orin*
musician *akorin*
must *gbódò*
my *mi*
family *ebí mi*

N

name *orúko*
narration *ítàn*
nation *ilú*
native *ibílè*
near *légbéé*
to be necessary *se pàtákì*
neck *orùn*
neighbor *aládùgbò*
neighborhood *àdúgbò*
news *iròhìn*
newspaper *iwé iròhìn*
New Year's Day *òdún*
tuntun
New Year's Eve *ojó*
àisùn òdún
next to *légbéé*
night *alé*

nine *eésànán*
ninety *àádórùnún*
ninth *kesànán*
no *ó tì*
noise *ariwo*
noon *òsán*
north *ihà àríwá*
nose *imú*
not bad *kò burú*
November *osù kokànlá*
odún
now *nísisiyí*
nurse *nóòsì*

O

to obey *gbóràn*
occupation *isé*
ocean *òkun*
October *osù kewàá* *odún*
office *ófíísì*
OK *kò burú*
on *lórí*
the way *lónà*
one *oókan*
onion *àlùbósà*
only *níkan*
to open *sí*
opinion *èrò*
opposite *òdikejì*
or *tàbí*
orange *osàn*
order *ètò*
our *wa*
ours *tiwa*
overseas *ilú-òkèèrè*

P

package *erù*
to paint *kun*
painter *akunlé*
palace *ààfin*
paper *bébà*
pardon me! *jòwó!*

parents *òbí*
part *ipa*
party *àsè*
party (political) *egbé*
to pass *kojá*
by *kojá*
lára —
patience *sùúrù*
to pay (for) *sanwó fún*
peace *àlàáfià*
pen *péèní*
pencil *péñsùlù*
people *àwòn èniyàn*
pepper *ata*
percussion instruments
ilù
perfume *lófíndà*
perhaps *bóyá*
person *èniyàn*
personality *ìwà*
pharmacist *atòògùn*
photograph *fótò*
piano *dùrù*
picture *àwòrán*
play *eré*
to play *seré*
chess *ta séèsi*
piano *te dùrù*
player *eléré*
please *jòwó*
pocket *àpò*
poem *ewí*
poet *akéwí*
poetry *ewí*
policeman *olópàá*
Portuguese *Potokí*
position *ààyè*
post office *ilé-ìfiwéránsé*
potato *ódùnkún*
to pour *da*
preparations *ètò*
to prepare *se ètò*
to food *se ètò*
oúnje
price *oye*

prisoner *eléwòn*
 probably *bóyá*
 problem *wàhálà*
 profession *isé*
 professor *òjògbón*
 to profit *jèrè*
 to promise *sélérí*
 to protect *dáàbòbò*
 public *ara ìta*
 to purchase *ra*
 to put back *mu* — *padà*

Q

quality *ògidì*
 quarter *ìdarin*

R

race *eré*
 radio *rédíò*
 rain *òjò*
 raincoat *aso òjò*
 to read *kà*
 ready *se tán*
 real *gidi*
 receive *gba*
 record *rékóòdù*
 red *pupa*
 to reduce *fírújì*
 to refuse *kò*
 relative *ebí*
 to remember *rántí*
 to rent *réntí*
 to repair *tún* — *se*
 to repeat *tún* — *so*
 to resemble *jo* —
 to rest *simi*
 restaurant *ilé-oúnje*
 to return *padà*
 review *àtúnṣe*
 rich *olówó*
 on the right *owó òtún*
 to the right of *owó*
     òtún —

river *odò*
 room *yàrà*
 roommate *omo yàrà*
 run *sáré*
 Russia *Rósíà*
 Russian *omo ilú Rósíà*
 S
 salt *iyò*
 same *bákán náà*
 Saturday *Sátídé*
 to say *so*
 school *ilé-iwé*
     — teacher *olùkó*
 science *sáyéñsì*
 sculptor *agbégilére*
 sea *odò*
 season *àkókò*
 second *èkejì/kejì*
 secretary *akòwé*
 to see *rí*
     — you later *ó*
         dìgbà kan ná
     — you tomorrow *ó dàárò*
 to sell *tà*
 to send *fi* — *ránsé*
 sentence *gbólóhùn*
 September *osù kesànán*
 seven *eéje*
 seventeen *eétadínlógún*
 seventy *àádórin*
 several *púpò*
 to shave *fá irùngbòn*
 she *ó*
 shirt *séètì*
 shoe *bàtà*
 shop *sóòbù*
 short *kúrú*
 shoulder *èjiká*
 to show *fi* — *hàn*
 to take a shower *wè*
 to shut *tì*
 side *ègbé*

to sing *korin*
 singer *akorin*
 sir *ògbéni*
 sister *ègbón/àbúrò*
                   obìnrin
 to sit down *jókòó*
 six *eéfà*
 sixteen *eéríndínlógún*
 sixty *ogóta*
 skirt *síkéètì*
 sky *òfurufú*
 slave *erú*
 to sleep *sùn*
 slowly *dièdìè*
 small *kéré*
 smart *gbón*
 to smell *rùn*
 to smoke *mu sìgá*
 smoker *amusìgá*
 snail *ìgbín*
 so *nitorí náà*
 soap *ose*
 soccer *bóòlù elésè*
 sock *ibòsè*
 soldier *sójà*
 some *púpò*
 someone *enìkan*
 something *nñkan kan*
 sometimes *nígbà míràn*
 son *omokùnrin*
 song *orin*
 soon *láipé*
 sorry *pèlé*
 soup *obè*
 south *ihà gúsù*
 Spanish *Sípániñsì*
 to speak *sòrò*
 to spend *ná (owó)*
 spinach *èfó*
 spoon *síbí*
 sports *eré*
 star *iràwò*
 to start (a car or machine) *sí okò*
 stockings *ibòsè*

stomach *ikùn*
 to stop *dúró*
 store *ojà*
 story *ítàn*
 story (of a building) *ilé*
                             olókè
 stove *sítóòfù*
 street *títì*
 strength *agbára*
 student *akékòdó*
 study *èkó*
 to study *kékóò*
 stupid *òdè*
 subtitle *àkolé*
 to suffer *jìyà*
 sugar *súgà*
 suitcase *àpótí*
 sun *oòrùn*
      the weather is
      sunny *oòrùn ní mú*
 Sunday *Sóndè*
 supermarket *ojà*
 supper *oúnjé alé*
 sweater *síwétà*
 to swim *wè*

T

table *tábìlì*
 to take *gbà/mú*
 tall *ga*
 to taste *tó* — *wò*
 taxi *takisí*
 tea *tü*
 to teach *kó*
 teacher *olùkó*
 telephone *telifónnù*
 television *telifísònñù*
 to tell *so*
 ten *eéwàá*
 tenth *kewàá*
 to thank *dúpé*
       — you *E/O sé*
 that *yén*

      — doesn't matter
                     kò bùrú
       one *iyen*
 their *won*
 them *won*
 these *wònyí*
 they *wón*
 thin *tínínrín*
 thing *ohun*
 to think *rò*
 thirteen *eétálá*
 thirty *ogbòn*
 this *yíi*
 this one *èyi*
 those *wònyen*
 thousand *egbérún*
 three *ééta*
 throat *ònàfun*
 to throw *ju* —
 Thursday *Àlámísì*
 ticket *tíkéètì*
 time *àkókò*
 title *àkolé*
 to *sí*
 tobacco *tábà*
 today *òní*
 tomato *tòmáti*
 tomorrow *òla*
 tongue *ahón*
 too much *jù*
 tooth *eyín*
 towel *táwéèlì*
 to travel *rin irìnàjò*
 tree *igi*
 trip *irìnàjò*
 trousers *ṣòkòtò*
 true *òtító*
 to try *gbìyànjú*
 Tuesday *Ojó keta òsè*
 turkey *tòlótòló*
 twelve *eéjìlá*
 twenty *ogún*
 two *eéjí*
       — weeks *òsè*
                     méjì

to type *te iwé*
 typist *atèwé*

U

U.S.A. *Améríkà*
 umbrella *agbòjò*
 under *abé*
 underwear *àwòtélè*
 university *Yunifásítì*
 until *títì di ìgbà tí*
 us *wa*
 to use *lò*

V

vacation *oludé*
 vegetable *èfó*
 vehicle *okò*
 very much *púpò*
 voice *ohùn*
 voyage *irìnàjò*

W

to wait for *dúró dé*
 to wake up *jí*
 walk *irìn*
 to walk *rìn*
 wall *ògiri*
 wallet *wóléètì*
 to want *fé*
 war *ogun*
 warm *gbóná díè*
 wash cloth *fó asò*
 to wash *fó*
       — oneself *wé*
 watch out! *sóra!*
 water *omi*
 way *ònà*
 we *a*
 wealthy *lówó*
 to wear *wò*
 wedding *ìgbéyàwó*
 Wednesday *ojó derin òsè*

week	<i>òsè</i>	wine	<i>otí wáiní</i>	yellow	<i>yélo</i>
weekend	<i>ìparí òsè</i>	to wipe	<i>nu</i> —	yes	<i>béè ni</i>
west	<i>ìhà iwò-oòrùn</i>	wire	<i>wáyà</i>	yesterday	<i>àná</i>
what	<i>kí ni?</i>	wise	<i>ológbón</i>	the day before	— <i>ijeta</i>
when	<i>nígbà wó?</i>	to wish	<i>fé</i>	you	<i>iwo/o</i>
where	<i>níbo?</i>	with	<i>pèlú</i>	your	<i>re</i>
whether	<i>bóyá</i>	woman	<i>obìnrin</i>	young people	<i>àwọn òdó</i>
which	<i>wo</i>	wool	<i>wúùlù</i>	you're welcome	<i>kò tópé</i>
	— one <i>èwo</i>	word	<i>òrò</i>	youth	<i>òdó</i>
white	<i>funfun</i>	work	<i>isé</i>		Z
who	<i>ta ni?</i>	wrist	<i>orùn owó</i>	zero	<i>òdo</i>
whom	<i>ta ni?</i>	to write	<i>ko</i> —	zoology	<i>sùólójì</i>
why	<i>kí l'ó dé?</i>				
widow	<i>opó</i>				
wife	<i>ìyàwó/aya</i>				
wind	<i>aféfé</i>				
window	<i>férèsé</i>				
		Y			
		year	<i>odún</i>		

Grammatical Index

- Adjectives 105
 Alphabet 4
 Comparatives 223
 Conjunctions, *sì* v. *àti* 61
 Days of the week 123
 Elision 33, 161, 305
 Expressions:
 age 89
 ceremonies 235
 classroom 11
 clothing 157
 colors 95
 fractions 301
 future 125
 hunger and thirst 205
 nationality 90
 professions 219
 reported speech 238
 time reckoning 183
 understanding concepts 286
- Féràn** v. *fé* 59
Fí v. *lò* 156
 Future marker - **máa** 122
 Gerunds - 204
 Habitual marker - **máa** *ní* 142
Ilé v. *ibi* v. *òdò* 144
 Imperatives 78
Jé *kí* 272
Láti 59
Léhìn v. **Léhìn** *tí* v. **Léhìn** *tí* *__* **bá** 189
 Months of the year 138
Náà v. *tún* 109
 Negation *kò* + *kó* 47
Nígbà *tí* v. **nígbà** *tí* *__* **bá** 129
 Numbers:
 0-10 14
 10-20 45
 20-200 86
 20-1000 171
 cardinals 28
 ordinals 76
- Particle **kí** - *any* 284
 Plural marker - **àwọn** 44
 Prepositional phrases 202
 Prepositions, *sí* v. *ní* 269
 Present perfect marker - *ti* 140
 Progressive marker - *ní* 57
 Pronouns:
 object 92
 possessive 26
 subject 23
 Questions:
 How - **Báwo** *ni* 173
 How many - **mélòó** 43
 How many times - **èèmelòó** 255
 How much - **eélòó** 43, 176
 What - **Kí** *ni* 126
 When - **Nígbà** *wo* - 127
 Where - **Níbo** 73, 221
 Which - **Irú** *__* *wo* 154
 Who - **Ta** *ni* 224
 Why - **Kí** *l'ó* *dé* 175
 yes/no - **Sé** 42, 79
 Reflexives 252
 Relative clause marker - *tí* 127
Sọ v. *sòrò* v. *sọ* **fún** 225
 Subjunctive marker - **Kí** - *should* 239
 Superlatives 223
Tán v. *parí* - *to finish* 190
Tí v. *pé* 187
 Tones 5
 Verbs:
to be locative - **wà** 73
to be - **jé** 104
to redo s.t. - **tún** *__* **se** 253
to give - **fún** *__* **ní** 185

WITHDRAWN

No longer the property of the
Boston Public Library.

Sale of this material benefits the Library.

BOSTON PUBLIC LIBRARY

3 9999 02699 285 7

Jé K'Á Sọ Yorùbá

Antonia Yétundé Folárìn Schleicher

Jé K'Á Sọ Yorùbá (Let's Speak Yoruba) is an introductory textbook for the study of Yoruba, a principal African language centered in Nigeria. Unique among textbooks of Yoruba, the book:

- presents a functional-notational approach to the study of the language, structuring lessons around real-life functions or situations;
- integrates reading, writing, speaking, and listening activities;
- combines the teaching of grammatical structures with a multidimensional curriculum in which cultural information is fully integrated with linguistic information.

From the beginning of the course, students communicate in meaningful Yoruba and become familiar with traditional and contemporary Yoruba life. Designed for first-year students, the book is also an appropriate learning tool for linguists, anthropologists with specializations in Yorubaland, and all Africanists.

Antonia Yétundé Folárìn Schleicher is assistant professor of African languages at the University of Wisconsin-Madison.

**Yale University Press
New Haven and London**

ISBN 0-300-05590-0

9 780300 055900